

algemeen ambtsbericht Ivoorkust

december 2006

Directie Personenverkeer, Migratie- en Vreemdelingenzaken
afdeling Asiel- en Migratiezaken
Den Haag
070 348 5964

	<i>Pagina</i>
1	Inleiding 4
2	Landeninformatie 5
2.1	Land en volk 5
2.2	Geschiedenis 7
2.3	Staatsinrichting 11
2.4	Politieke ontwikkelingen 13
2.5	Veiligheidssituatie 18
2.5.1	Partijen bij het conflict 18
2.5.2	Huidige veiligheidssituatie 25
2.6	Sociaaleconomische situatie 28
3	Mensenrechten 31
3.1	Juridische context 31
3.1.1	Verdragen en protocollen 31
3.1.2	Nationale wetgeving 32
3.2	Toezicht 33
3.3	Naleving en schending 34
3.3.1	Vrijheid van meningsuiting 34
3.3.2	Vrijheid van vereniging en vergadering 36
3.3.3	Vrijheid van godsdienst en overtuiging 38
3.3.4	Bewegingsvrijheid en (reis)documenten 39
3.3.5	Rechtsgang 42
3.3.6	Arrestaties, detenties en verdwijningen 43
3.3.7	Mishandeling en foltering 45
3.3.8	Buitengerechtelijke executies en moorden 45
3.3.9	Doodstraf 46
3.3.10	Mensenhandel 46
3.4	Positie van specifieke groepen 47
3.4.1	Vrouwen en meisjes 47
3.4.2	Minderjarigen 49
3.4.3	Etnische groepen en minderheden 52
3.4.4	Homoseksuelen 53
3.4.5	Dienstplichtigen 54
4	Migratie 56
4.1	Migratiestromen 56
4.2	Opvang van ontheemden en terugkerenden 58
4.3	Opvang in de regio 58
4.4	Activiteiten van internationale organisaties 59
4.5	Beleid van andere Europese landen 59
4.6	Standpunten van UNHCR 59

5	Samenvatting	60
	Bijlage(n)	62
I	Lijst van gebruikte afkortingen	62
II	Lijst van geraadpleegde bronnen	65
III	Kaart van Ivoorkust	74

1 Inleiding

In dit algemeen ambtsbericht wordt de huidige situatie in Ivoorkust beschreven voor zover deze van belang is voor de beoordeling van asielverzoeken van personen die afkomstig zijn uit Ivoorkust en voor besluitvorming over de terugkeer van afgewezen Ivoriaanse asielzoekers. Dit ambtsbericht is een actualisering van eerdere ambtsberichten over de situatie in Ivoorkust (laatstelijk augustus 2006). Het algemeen ambtsbericht beslaat de periode van augustus 2006 tot en met december 2006.

Dit ambtsbericht is gebaseerd op informatie van openbare en vertrouwelijke bronnen. Bij de opstelling is gebruik gemaakt van informatie van verschillende organisaties van de Verenigde Naties, niet-gouvernementele organisaties, vakliteratuur en berichtgeving in de media. Een overzicht van de geraadpleegde openbare bronnen is opgenomen in de literatuurlijst. Bovendien liggen bevindingen ter plaatse en vertrouwelijke rapportages van de Nederlandse vertegenwoordiging in Accra (Ghana) en in EU-lidstaten aan dit algemeen ambtsbericht ten grondslag. In het algemeen ambtsbericht wordt veelvuldig verwezen naar geraadpleegde openbare bronnen. Daar waar openbare bronnen zijn vermeld, wordt de tekst in veel gevallen ook ondersteund door informatie die op vertrouwelijke basis is ingewonnen.

In hoofdstuk twee wordt ingegaan op de recente ontwikkelingen op politiek, veiligheids- en sociaaleconomisch gebied. Deze beschrijving wordt voorafgegaan door een overzicht van de recente geschiedenis van Ivoorkust. Ook is een korte passage over geografie en bevolking van Ivoorkust opgenomen.

In hoofdstuk drie wordt de mensenrechtensituatie in Ivoorkust geschetst. Na een beschrijving van wettelijke garanties en internationale verdragen waarbij Ivoorkust partij is, komen de mogelijkheden van toezicht op de naleving van de mensenrechten aan de orde. Vervolgens worden de naleving dan wel schendingen van bepaalde mensenrechten behandeld. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk de positie van specifieke groepen belicht.

In hoofdstuk vier komen de opvang van binnenlands ontheemden en vluchtelingen, het beleid van een aantal andere Europese landen inzake asielzoekers uit Ivoorkust en activiteiten van internationale organisaties, waaronder UNHCR, aan de orde.

Een algehele samenvatting volgt in hoofdstuk vijf.

2 Landeninformatie

2.1 Land en volk

Land

De Republiek Ivoorkust ligt aan de westkust van Afrika en beslaat een gebied van ruim 322.000 vierkante kilometer. Het land grenst in het westen aan Liberia, in het noorden aan Guinee, Mali en Burkina Faso en in het oosten aan Ghana. De officiële hoofdstad is sinds 1983 Yamoussoukro. De meeste overheidsinstellingen bevinden zich echter nog steeds in de vroegere hoofdstad Abidjan, het economische centrum van het land.¹ De franc van de Afrikaanse Financiële Gemeenschap (*Communauté financière africaine*) is het officiële betaalmiddel in Ivoorkust (officiële afkorting: XOF, ook wel *franc CFA* genoemd).²

Volk

Ivoorkust telt ruim 18,5 miljoen inwoners, inclusief ruim 5 miljoen niet-Ivorianen.³ Het land telt meer dan zestig Ivoriaanse etnische groepen, die onderverdeeld kunnen worden in vijf hoofdgroepen: de *Akan* (circa 42% van de bevolking) in het oosten en de centrale delen van Ivoorkust, de noordelijke *Mande* (16,5%) in het noordwesten, de zuidelijke *Mande* (10%) in het westen, de *Krou* (11%) in het zuidwesten en de *Voltaïc* (ook wel *Gur* genaamd) (18 %).⁴ Bijna de helft van de Ivoriaanse bevolking is jonger dan 15 jaar.⁵

De meeste van de 5 miljoen in Ivoorkust woonachtige buitenlanders zijn afkomstig uit buurland Burkina Faso (circa 2,5 miljoen). De overige Afrikaanse buitenlanders komen voornamelijk uit Mali, Guinee, Ghana, Benin, Senegal, Nigeria en Liberia.⁶ Veel van de niet-Ivorianen zijn in Ivoorkust geboren en

---

¹ Zie Central Intelligence Agency, The World Fact Book, (last updated on 19 September 2006).

² EUR 1 is gelijk aan circa XOF 656 (stand van zaken 22 september 2006); zie <http://www.xe.com> [laatst geraadpleegd op 22 september 2006].

³ US Department of State, Background Note: Cote d'Ivoire; zie <http://www.state.gov> [laatst geraadpleegd op 25 september 2006].

⁴ Central Intelligence Agency, The World Factbook, (last updated on 19 September 2006) en US Department of State, Background Note: Cote d'Ivoire; zie <http://www.state.gov> [laatst geraadpleegd op 25 september 2006]. Voor uitgebreide informatie over de etnische samenstelling van de Ivoriaanse bevolking zie het algemeen ambtsbericht van april 2004. Voor een nadere beschrijving van de situatie van verschillende etnische groepen zie paragraaf 3.4.3 van dit ambtsbericht.

⁵ SGVN, Report of the Secretary-General on children and armed conflict in Côte d'Ivoire, S/2006/835, 25 oktober 2006.

⁶ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country reports on human rights practices – 2005, 8 maart 2006 en US Department of State, Background Note: Cote d'Ivoire; zie <http://www.state.gov> [laatst geraadpleegd op 25 september 2006].

wonen hun hele leven al in het land. Daarnaast wonen in Ivoorkust andere vreemdelingen, waaronder Fransen en Libanezen.⁷

Circa 35-40% van de bevolking van Ivoorkust is moslim. Hierbij geldt echter dat van de Ivoriaanse burgers ongeveer 27% moslim is en van de niet-Ivoriaanse bevolking 70%. Het merendeel van de moslims woont in de noordelijke helft van Ivoorkust. Het christelijke deel van de bevolking, tussen de 35% en 40%, leeft voornamelijk in de overige delen van het land. Ongeveer 20% tot 30% van de bevolking belijdt traditionele inheemse godsdiensten.⁸

Talen

Frans is de officiële taal van Ivoorkust.⁹ Het onderwijs wordt gegeven in het Frans, in alle onderwijsinstellingen en op alle niveaus. Degenen met enig niveau van onderwijs spreken derhalve (een zekere mate van) Frans. Ivorianen spreken als moedertaal de taal van de eigen etnische groep. Ivoorkust kent ruim zeventig inheemse Afrikaanse talen.¹⁰ Daarnaast gebruikt 70% tot 80% van de bevolking, vooral op het platteland, het *Dioula*, ook wel *Dioula véhiculaire* genoemd, als handelstaal voor communicatie met mensen die een andere taal spreken.¹¹

---

⁷ Volgens een schatting uit 1998 zouden zich 130.000 Libanezen en 14.000 Fransen in Ivoorkust bevinden, zie CIA, The World Factbook, (last updated on 19 September 2006). US Department of State, Background Note: Cote d'Ivoire; zie <http://www.state.gov> [laatst geraadpleegd op 25 september 2006] gaat uit van circa 20.000 Fransen en mogelijk 100.000 Libanezen. Na de gewelddadigheden en evacuatie van westerlingen van november 2004 bleven ongeveer 7000 Fransen in Ivoorkust achter, van wie velen ook over een Ivoriaans paspoort beschikken. Jeune Afrique, Les nouveaux pieds-noirs, 29 oktober-4 november schat het aantal Franse staatsburgers in Ivoorkust op circa 9.900 personen, van wie een groot deel uit alleenstaande mannen bestaat.

⁸ U.S. Department of State, Cote d'Ivoire, International Religious Freedom Report 2006, 15 september 2006.

⁹ US Department of State, Background Note: Cote d'Ivoire; zie <http://www.state.gov> [laatst geraadpleegd op 25 september 2006].

¹⁰ Zie <http://www.ethnologue.com> [laatst geraadpleegd op 25 september 2006].

¹¹ K. Green, Dyula, in: Muslim Peoples. A World Ethnographic Survey, (R.V. Weekes ed.), 1984.

2.2 Geschiedenis¹²

Ivoorkust, een voormalige Franse kolonie, werd onafhankelijk op 7 augustus 1960. Onder leiding van zijn eerste president, Felix Houphouët-Boigny (afkomstig van de Baoulé groep) ontwikkelde het land zich tot een stabiele en relatief succesvolle economie.¹³ Dankzij het éénpartijstelsel – de Democratische Partij van Ivoorkust (*Parti démocratique de Côte d'Ivoire*, PDCI) was de enige toegestane partij – en een systeem van etnische quota binnen het overheidsapparaat, die de balans tussen de verschillende regio's, godsdiensten en etnische groepen van het land trachtte te bewaren, kende het land op politiek gebied een relatieve stabiliteit.

De economische groei in het zuiden van Ivoorkust en de politieke stabiliteit oefenden een grote aantrekkingskracht uit op gastarbeiders uit het van oudsher achtergestelde noorden van Ivoorkust, evenals uit de omringende landen. Deze overwegend islamitische migranten vormden gaandeweg een groeiende druk op de bestaansbronnen van de kuststrook, waar de oorspronkelijke bevolking merendeels christelijk was. De door migratie veroorzaakte etnische, culturele en godsdienstige tegenstellingen kwamen in de jaren tachtig sterk aan de oppervlakte door economische moeilijkheden veroorzaakt door fluctuerende prijzen van cacao en koffie – de enige twee belangrijke exportproducten van Ivoorkust – op de wereldmarkt. In april 1990 resulteerde de algemene ontevredenheid onder de bevolking in grootschalige protesten en betogingen door de – officieel verboden – oppositie. Kort daarna werd het éénpartijstelsel verlaten. In oktober 1990 werden de eerste democratische presidentsverkiezingen in Ivoorkust gehouden. De zittende president Houphouët-Boigny slaagde erin om zijn grootste rivaal van het oppositionele Ivoiriaanse Volksfront (*Front populaire ivoirien*, FPI), Laurent Gbagbo, te verslaan. Het belangrijkste en meest noemenswaardige element van de verkiezingen van 1990 was echter niet de uitslag maar de verkiezingscampagne. In deze campagne werd voor het eerst openlijk beroep gedaan op de onder de bevolking heersende etnische tegenstellingen en xenofobie. Zo was bijvoorbeeld de campagne van het FPI gebaseerd op de stelling dat de regerende partij PDCI stelselmatig de etnische groep van president Houphouët-Boigny (de Baoulé) en de uit het noorden en het buitenland afkomstige migranten bevoorrechtte. Als reactie

---

¹² Zie UNDP, Horizontal Inequalities and Violent Conflict. Côte d'Ivoire Country Paper, 2005; US Department of State, Background Note: Cote d'Ivoire; zie <http://www.state.gov> [laatst geraadpleegd op 25 september 2006]; Amnesty International, Côte d'Ivoire: Clashes between peacekeeping forces and civilians: lessons for the future, AFR 31/005/2006, 19 september 2006 of International Crisis Group, Côte d'Ivoire : augmenter la pression, Briefing Afrique N°40, 7 september 2006.

¹³ Ivoorkust onder Felix Houphouët-Boigny werd door velen het 'Mirakel van Afrika' genoemd; zie UNDP, Horizontal Inequalities and Violent Conflict. Côte d'Ivoire Country Paper, 2005.

ontwikkelde zich in het noorden van het land een eigen zelfbewustzijn gebaseerd voor een deel op het geloof, de islam.

Deze tegenstellingen werden nog sterker naar voren gebracht in de politieke strijd die na de dood van Houphouët-Boigny in 1993 ontstond. In die context werd ook voor het eerst het idee van *ivoirité* gelanceerd,¹⁴ in het begin onder het mom van het scheppen van een gezamenlijke identiteit voor alle Ivoriaanse etnische groepen. Onder *ivoirité* werd – kort weergegeven – verstaan het van oorsprong afkomstig zijn van het grondgebied van Ivoorkust, ongeacht godsdienst of etnische afkomst, dit in tegenstelling tot het afkomstig zijn uit gebieden buiten Ivoorkust.¹⁵ In 1995 werd de Kieswet zodanig aangepast dat alleen personen die hun *ivoirité* aan konden tonen, tot president van Ivoorkust konden worden gekozen. In feite was dit een politieke poging om de toenmalige premier Alassane Ouattara en zijn in 1994 in het noorden van het land opgerichte *Rassemblement des républicains* (RDR) uit te sluiten van deelname aan de verkiezingen. De wijziging van de Kieswet leidde er bovendien toe dat grote delen van de Ivoriaanse bevolking vanwege hun vermeende niet-Ivoriaans afkomst – of in ieder geval niet onomstotelijk aangetoonde Ivoriaanse afkomst – uitgesloten werden van het politieke proces.

In 1995 werd Henri Konan Bédié, mede dankzij de boycot van de verkiezingen door de RDR van Ouattara en het FPI van Gbagbo, gekozen tot president van Ivoorkust. Na zijn aantreden schafte Bédié het door Houphouët-Boigny geïntroduceerde systeem van etnische quota binnen het staatsapparaat, met inbegrip van het leger, af. In de daaropvolgende jaren werden leden van zijn eigen etnische groep (de Baoulé) bevorderd tot belangrijke functies binnen het ambtelijke apparaat en het leger. Ongenoegen binnen het leger van Ivoorkust over het door Bédié gevoerd beleid resulteerde in 1999 in een staatsgreep onder leiding van Robert Gueï.

In 2000 werd, eveneens onder leiding van Gueï, in afwachting van presidentiële verkiezingen, een overgangsregering geïnstalleerd. In de verkiezingscampagne van 2000 werd door verschillende partijen wederom beroep gedaan op het idee van *ivoirité* en xenofobische gevoelens van de bevolking. Ook deze keer werd Ouattara uitgesloten van de strijd om het presidentschap van het land, wederom

---

¹⁴ Zie ook Reuters, [War-riven Ivory Coast tighten nationality law](#), 3 augustus 2006.

¹⁵ Personen die niet onder het noemer *ivoirité* vallen, worden ook wel de *Dioulas* genoemd, zie Amnesty International, [Côte d'Ivoire: Clashes between peacekeeping forces and civilians: lessons for the future](#), AFR 31/005/2006, 19 september 2006. Onder *Dioulas* kunnen echter ook, afhankelijk van de context, personen worden geschaard die van origine wel van het Ivoriaanse grondgebied afkomstig zijn, maar die 'anders' zijn, bijvoorbeeld moslims uit het noorden van het land.

vanwege (vermeende) niet-Ivoriaanse afkomst.¹⁶ Dit resulteerde in gewelddadige betogingen van de RDR in Abidjan, Bouaké en Korhogo. De in oktober 2000 gehouden presidentiële verkiezingen werden gekenmerkt door chaos en geweld. Toen Gueï door de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken Mouassi tot winnaar werd verklaard, werden door aanhangers van Gbagbo en leden van het leger en de veiligheidsdiensten massale protestacties en betogingen georganiseerd. Op 26 oktober 2000 werd Laurent Gbagbo door het Constitutioneel Gerechtshof als winnaar van de presidentsverkiezingen aangeduid. In de maanden na zijn benoeming werd de top van het ambtelijke apparaat van Ivoorkust vervangen door zijn eigen aanhangers afkomstig van het FPI. Zijn pogingen om een vergelijkbare personele wijziging binnen het leger door te voeren resulteerden in een opstand, geleid door met name uit het noorden van Ivoorkust afkomstige aanhangers van Ouattara en de RDS. In september 2000 hadden de rebellen – die zichzelf *Mouvement patriotique de Côte d'Ivoire* (MPCI) noemden – de noordelijke helft van het land onder controle. Kort daarna ontstonden in het noorden en westen van Ivoorkust twee andere rebellenbewegingen, te weten de *Mouvement pour la justice et la paix* (MJP) en de *Mouvement populaire ivoirien du Grand Ouest* (MPIGO). De aanhang van MPCI bestond en bestaat nog steeds voornamelijk uit de uit het noorden van Ivoorkust afkomstige Ivorianen, doorgaans moslims. De rebellenbewegingen worden met de gezamenlijke naam *Forces nouvelles* (FN) aangeduid.

Eind 2002 werd Ivoorkust *de facto* opgedeeld in twee delen, van elkaar gescheiden door een bestandslijn. In mei 2003 werd rondom de bestandslijn een zogenaamde 'Vertrouwenszone' (*zone de confiance*) opgericht, een strook lopend van west naar oost, waar het regeringsleger, verschillende veiligheidsdiensten en militieën, waaronder bijvoorbeeld de *Jeunes patriotes* (die zich ten zuiden van de bestandslijn bevinden) en de verenigde rebellengroepen FN (ten noorden van de bestandslijn) verboden werd om wapens te dragen. In april 2004 voegde de VN soldaten van de *Opération des Nations Unies en Côte d'Ivoire* (ONUCI) zich bij de Franse troepen van de Operatie Eenhoorn (*Opération Licorne*), die zich inmiddels in de Vertrouwenszone als buffer tussen de strijdende partijen hadden opgesteld.¹⁷ De daaropvolgende periode werd gekenmerkt door een cyclus van politieke impasses, uitbarstingen van geweld en internationale bemiddeling. Zo werden bijvoorbeeld tijdens deze periode verschillende (vredes)akkoorden ondertekend.¹⁸ De twistpunten die ten grondslag lagen aan de terugkerende

---

¹⁶ Zie Reuters, [War-riven Ivory Coast tightens nationality law](#), 3 augustus 2006.

¹⁷ De Franse troepen waren in 2002, op basis van een militair samenwerkingsverband, aanvankelijk naar Ivoorkust gekomen om president Gbagbo te steunen en de Franse onderdanen in Ivoorkust te beschermen. Voor een overzicht van de bij het conflict betrokken partijen wordt verwezen naar paragraaf 2.5.1 van dit ambtsbericht.

¹⁸ Onder andere het Akkoord van Linas-Marcoussis van januari 2003, het Accra III-akkoord van juli 2004 en het Akkoord van Pretoria van april 2005. Voor meer informatie over deze

politieke impasse hadden hoofdzakelijk betrekking op het delegeren van bevoegdheden van de president aan de premier en de positie van (nakomelingen) van migranten (het vraagstuk van vaststelling van *ivoirité*).

Ondanks het trekken van de bestandslijn in 2002, het instellen van de Vertrouwenszone in 2003 en de diverse vredesakkoorden, was Ivoorkust de afgelopen jaren diverse malen het toneel van ernstige gewelddadigheden. Politieke strubbelingen vertaalden zich in en werden beïnvloed door diverse ontwikkelingen in de veiligheidssituatie. Het ging daarbij om gewelddadige confrontaties tussen het regeringsleger en de FN en om aanvallen van regeringsgezinde milities op oppositieleiden, (nazaten van) migranten uit de buurlanden en het noorden van Ivoorkust en op westerse buitenlanders (met name Fransen). In november 2004 vond een grootscheepse repatriëring van buitenlanders plaats. In twee weken tijd verlieten circa 9.000 vreemdelingen het land en werden diverse ambassades, waaronder de Nederlandse ambassade, al dan niet tijdelijk gesloten.

De politieke ontwikkelingen vanaf eind 2005 tot medio 2006 gaven enige hoop op een doorbraak in het vredesproces. In oktober 2005 werd onder auspiciën van de Afrikaanse Unie een nieuwe opzet voor het vredesproces overeengekomen, waarbij het mandaat van de president Gbagbo werd verlengd tot de nieuwe (geplande) verkiezingen in oktober 2006. Daarnaast werd er een Internationale Werkgroep ter controle en evaluatie van het vredesproces opgericht.¹⁹ Op 15 oktober 2005 bekrachtigde de VN Veiligheidsraad, met resolutie 1633, deze besluiten. In het kader van de implementatie van het vredesproces werd in december 2005 Charles Konan Banny aangewezen als interim premier. Zijn benoeming werd door alle partijen bij het conflict, inclusief de FN en het regerende FPI, goed ontvangen. Als bloedverwant van de eerste Ivoriaanse president Houphouët-Boigny en als centrumpoliticus, wordt hij door alle partijen als neutraal en onafhankelijk beschouwd. In dezelfde maand maakte Banny de nieuwe Regering van Nationale Eenheid bekend.

Op basis van het door de Internationale Werkgroep voorgestelde tijdpad voor vrede kregen in februari 2006 tijdens een bijeenkomst in Yamoussoukro de belangrijkste elementen van het vredesproces, namelijk ontwapening, herstel van het staatsgezag en identificatie en vaststelling van nationaliteit ten behoeve van de (te houden) verkiezingen, concrete invulling. Tijdens de bijeenkomst in Yamoussoukro op 5 juli 2006 werden concrete criteria voor de evaluatie van het

---

akkoorden wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht Ivoorkust van november 2005 en het algemeen ambtsbericht Ivoorkust van augustus 2006.

¹⁹ De Internationale Werkgroep (*Groupe de travail international*), onder voorzitterschap van de Afrikaanse Unie en co-voorzitterschap van de Speciale Vertegenwoordiger van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, is onder meer belast met het uitwerken van een (concreet) tijdpad voor vrede.

proces overeengekomen. Medio 2006 zag een voorzichtig begin van de implementatie van het vredesproces.

2.3 Staatsinrichting

Ivoorkust is een republiek. De huidige Grondwet van Ivoorkust dateert van 2000. Daarnaast kent het vredesakkoord van Linas-Marcoussis van januari 2003 een aantal bepalingen dat van belang is voor het staatsbestel.

Uitvoerende macht

De uitvoerende macht berust exclusief bij de president. De president, die in zijn hoedanigheid van staatshoofd de eenheid van de natie vertegenwoordigt, wordt rechtstreeks door de bevolking gekozen. Zijn ambtstermijn bedraagt 5 jaar en kan eenmaal worden verlengd. Hij benoemt de premier (momenteel Charles Konan Banny) en, op voordracht van de premier, de overige leden van het kabinet. De president beschikt over het recht om aan de assemblee nieuwe wetsvoorstellen voor te leggen. De president is tevens opperbevelhebber van de strijdkrachten. Sinds oktober 2000 wordt de functie van president van Ivoorkust bekleed door Laurent Gbagbo.

Wetgevende macht

De wetgevende macht berust in Ivoorkust bij de nationale assemblee, die uit één Kamer bestaat, 225 leden telt en elke vijf jaar direct wordt gekozen door de bevolking.²⁰ De laatste assembleeverkiezingen vonden plaats in 2000.²¹ Alle wetsvoorstellen met betrekking tot economische en sociale aangelegenheden dienen vooraf voor advies te worden voorgelegd aan de Economische en Sociale Raad.

Rechterlijke macht

Het rechtssysteem van Ivoorkust is gebaseerd op het Franse stelsel maar erkent tevens het plaatselijke gewoonterecht.²² De Ivoriaanse rechterlijke macht bestaat uit de volgende organen:

---

²⁰ US Department of State, Background Note: Cote d'Ivoire; zie <http://www.state.gov> [laatst geraadpleegd op 25 september 2006] en Freedom House, Freedom in the World – Cote d'Ivoire (2006).

²¹ Omdat de assemblee voor een periode van vijf jaar wordt gekozen, hadden in 2005 nieuwe verkiezingen voor de assemblee plaats moeten vinden. Het is niet bekend wanneer deze verkiezingen wel zullen worden gehouden.

²² De toepassing van het traditonale inheemse gewoonterecht beperkt zich tot familierechtelijke aangelegenheden. Sinds 1961 bestaan in Ivoorkust geen bijzondere gewoonterechtrechtbanken meer; zie The Center for Reproductive Law and Policy / Groupe de recherche femmes et lois au Sénégal (GREFELS), Women of the World: Laws and Policies Affecting Their Reproductive Lives, december 1999.

- 1) Constitutioneel Gerechtshof, vergelijkbaar met het Franse *Conseil constitutionnel*, welk tot taak heeft het (voorafgaand) toetsen van wetten en internationale afspraken aan de Grondwet en het horen van zaken gerelateerd aan verkiezingen en referenda. De president en de leden van het Constitutioneel Gerechtshof worden benoemd door de president van Ivoorkust voor een periode van zes jaar;
- 2) rechtbanken met algemene jurisdictie (straf-, civiel- en bestuursrecht), te weten:
  - in cassatie: het Hooggerechtshof;
  - in beroep: hoven van beroep;²³
  - in eerste aanleg: rechtbanken met algemene jurisdictie en hoven van assisen, welke verantwoordelijk zijn voor de berechting van zware misdrijven. Tegen beslissingen van hoven van assisen is beroep mogelijk rechtstreeks bij het Hooggerechtshof;
- 3) Hof van Justitie; het hof oordeelt over daden van de president van Ivoorkust die verricht zijn bij de uitoefening van zijn functie.

Daarnaast bestaan er in Ivoorkust – tenminste in theorie – bijzondere militaire rechtbanken. Tegen beslissingen van militaire rechtbanken is beroep mogelijk rechtstreeks bij het Hooggerechtshof.²⁴

Decentraal niveau

Ivoorkust is opgedeeld in 19 regio's, 58 departementen en, sinds begin oktober 2005, in 718 gemeenten.²⁵ De departementen worden geleid door prefecten die door de nationale regering worden benoemd. De gemeenten worden geleid door gekozen burgemeesters.²⁶

---

²³ Volgens The Center for Reproductive Law and Policy / Groupe de recherche femmes et lois au Sénégal (GREFELS), Women of the World: Laws and Policies Affecting Their Reproductive Lives, december 1999, telt Ivoorkust (in theorie) zes hoven van beroep in Abidjan, Bouaké, Daloa, Man, Korhogo en Abengourou.

²⁴ Zie The Center for Reproductive Law and Policy / Groupe de recherche femmes et lois au Sénégal (GREFELS), Women of the World: Laws and Policies Affecting Their Reproductive Lives, december 1999.

²⁵ Fraternité Matin, 13 oktober 2005. US Department of State, Background Note: Cote d'Ivoire; zie <http://www.state.gov> [laatst geraadpleegd op 25 september 2006] spreekt in deze context nog van 196 gemeenten.

²⁶ US Department of State, Background Note: Cote d'Ivoire; zie <http://www.state.gov> [laatst geraadpleegd op 25 september 2006].

2.4 Politieke ontwikkelingen²⁷

De ontwikkelingen in Ivoorkust stonden in de verslagperiode in het teken van een onoverkomelijke politieke patstelling veroorzaakt door moedwillige tegenwerking van alle bij het vredesproces betrokken partijen.²⁸ Met betrekking tot zowel de (voorgenomen) verkiezingen als ontwapening – door de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties als de twee belangrijkste pijlers in het Ivoriaanse vredesproces genoemd²⁹ – werd in de verslagperiode geen voortgang geboekt. De verkiezingen werden wederom uitgesteld en de ontwapening werd voor onbepaalde tijd opgeschort.

In augustus en september 2006 reageerden Ivoorkust en de rest van de wereld geschokt op het dumpen van giftige afvalstoffen in het land. Het dumpingschandaal leidde tot een kleine politieke crisis in de vorm van een kortstondige demissie van het voltallige Ivoriaanse kabinet.³⁰

Identificatie en vaststelling van nationaliteit

Op grond van de overeenkomsten van Yamoussoukro van februari 2006, zoals nader uitgewerkt in juli 2006, zouden in Ivoorkust 50 mobiele rechtbanken worden opgericht, die middels zogenaamde *audiences foraines* (rondtrekkende hoorzittingen op locatie) de inwoners van Ivoorkust in de gelegenheid zouden stellen om een identificatiedocument te bemachtigen indien hun Ivoriaanse nationaliteit kon worden bevestigd. De tenuitvoerlegging van dit besluit begon op 17 juli 2006. Echter, enkele weken daarna zagen de mobiele rechtbanken zich genooddaakt hun werkzaamheden te staken. Kort na de oprichting van de eerste rechtbank deed de voorzitter van de partij van president Gbagbo, het *Front populaire ivoirien* (FPI) Affi N'Guessan een oproep aan de bevolking om “met

---

²⁷ SGVN, Tenth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2006/821, 17 oktober 2006 en Economist Intelligence Unit, Country Report, Côte d'Ivoire, september 2006.

²⁸ SGVN spreekt in deze context van “*calculated obstruction to the peace process*”; zie SGVN, Tenth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2006/821, 17 oktober 2006. Zie ook International Crisis Group, Côte d'Ivoire : augmenter la pression, Briefing Afrique N°40, 7 september 2006 en VN Veiligheidsraad, Letter dated 13 September 2006 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council, S/2006/738, 13 september 2006.

²⁹ SGVN, Eight report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2006/222, 11 april 2006. Zie ook Economist Intelligence Unit, Country Report, Côte d'Ivoire, oktober 2006. Volgens een analyse van de laatstgenoemde bron vormt de geleidelijke acceptatie van de nieuwe ‘werkelijkheid’ in het land en de ontstane belangen van beide partijen, en niet langer de oorspronkelijke (politieke) verschillen, de grootste obstakel voor het vredesproces.

³⁰ Voor nadere informatie over dit onderwerp zie hieronder, onder het kopje ‘*Dumpingschandaal*’.

alle mogelijk middelen” de werkzaamheden van de rechtbanken te verhinderen. Als rechtvaardiging werd door N’Guessan wederom het argument aangehaald dat op deze manier een groot aantal buitenlanders op frauduleuze wijze de Ivoiriaanse nationaliteit zou kunnen verkrijgen. Aan de oproep werd op grote schaal gehoor gegeven door aanhangers en sympathisanten van het FPI, in het bijzonder door de *Jeunes patriotes*. In de eerste weken van het functioneren van de mobiele rechtbanken werd vrijwel elke hoorzitting in het zuiden van het land al dan niet met geweld verstoord. Op 22 en 23 juli 2006 leidden de pogingen van de *Jeunes patriotes* om een hoorzitting van mobiele rechtbanken in Divo en Grand-Bassam tegen te houden tot gewelddadige gevechten met de oppositie, waarbij – naar schatting – ten minste acht doden vielen.³¹ Begin augustus 2006 werd, ten tweede, door premier Banny een nieuwe richtlijn voor de interpretatie van de Nationaliteitswet uitgevaardigd, die de mobiele rechtbanken verbood om nationaliteitsbewijzen af te geven.³² Op 15 september 2006 werden de werkzaamheden van mobiele rechtbanken definitief beëindigd in alle delen van van het land. Tussen 17 juli en 15 september 2006 hielden mobiele rechtbanken in totaal 933 hoorzittingen (327 in het zuiden van Ivoorkust, 583 in het noorden en 23 in de Vertrouwenszone), waarbij aan circa 74.000 personen een geboortebewijs en aan circa 70.000 personen een nationaliteitsbewijs – van het totale geschatte aantal van circa 3 miljoen van ongeregistreerde inwoners van Ivoorkust – werd uitgereikt.³³

Ontwapening, demobilisatie en re-integratie

De overeenkomsten van Yamoussoukro van 2006 voorzagen in de oprichting van een groep van toezicht op de ontwapening bestaande uit de FANCI, FN, ONUCI en Franse *Licorne*-soldaten. Daarnaast moest door partijen vóór 31 juli 2006 het proces van hergroepering van de troepen ten behoeve van ontwapening en latere

---

³¹ SGVN, Eight report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d’Ivoire, S/2006/222, 11 april 2006. Zie ook International Crisis Group, Côte d’Ivoire : augmenter la pression, Briefing Afrique N°40, 7 september 2006.

³² De nieuwe richtlijn voor de interpretatie van de Nationaliteitswet berust op een enge interpretatie van de wet. Volgens artikel 77 van de Nationaliteitswet zijn uitsluitend civiele rechtbanken (*juridiction civile de droit commun*) bevoegd te oordelen in alle kwesties die betrekking hebben op het bezit van de Ivoiriaanse nationaliteit. Omdat de mobiele rechtbanken niet als zodanig kunnen worden gezien, zijn zij volgens de richtlijn – strikt juridisch gezien – ook niet bevoegd om het bezit van de Ivoiriaanse nationaliteit vast te stellen. Voor zeer uitvoerige informatie over de werkzaamheden van de mobiele rechtbanken, zie International Crisis Group, Côte d’Ivoire : augmenter la pression, Briefing Afrique N°40, 7 september 2006.

³³ SGVN, Eight report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d’Ivoire, S/2006/222, 11 april 2006. UNHCR, Update on International Protection Needs of Asylum-Seekers from Côte d’Ivoire, oktober 2006 en International Crisis Group, Côte d’Ivoire : augmenter la pression, Briefing Afrique N°40, 7 september 2006 gaan uit van circa 3,5 miljoen ongeregistreerde personen. Het betreft met name moslims in de noordelijke delen van het land.

demobilisatie zijn voltooid. Hoewel officieel opgericht op 13 juli 2006, verloor de genoemde groep van toezicht snel aan feitelijke betekenis toen de FN zich voor onbepaalde tijd uit de groep terugtrokken, dit naar aanleiding van de nieuwe richtlijn voor de interpretatie van de Nationaliteitswet (zie hierboven), welke door de FN als een schending door de regering van de gemaakte afspraken werd gezien.³⁴ De opschorting van de activiteiten van de groep van toezicht leidde op korte termijn tot (gedeeltelijke) terugkeer van de reeds gehergroepeerde strijders naar hun oorspronkelijke posities. Daarnaast stelden de FN als nieuwe eis dat naast de ontwapening en demilitarisatie van de FN ook aan de FANCI een vergelijkbare verplichting moest worden opgelegd.

Ook met betrekking tot de ontwapening en re-integratie van militieleden werd in de verslagperiode geen voortgang geboekt. In het kader van het Nationale Programma voor Ontwapening, Demobilisatie en Re-integratie (*Programme national de désarmement, démobilisation et réinsertion*, NPDDR), welk op 31 juli 2006 voltooid had moeten zijn, werden niet meer dan 1.000 militieleden geregistreerd en niet meer dan 110 – voor een groot deel defecte en onbruikbare – wapens ingeleverd.³⁵ De voltooiing van het NPDDR werd daarom voor onbepaalde tijd opgeschort.³⁶

Op 15 december 2005 verlengde de VN Veiligheidsraad het in november 2004 ingestelde wapenembargo tegen Ivoorkust met één jaar.³⁷ Eind 2006 werd het wapenembargo nogmaals verlengd, deze keer tot 31 oktober 2007.³⁸

Dumpingschandaal

De politieke impasse over zowel het registratie- als het demobilisatieproces verergerde nog verder toen in augustus 2006 een buitenlands schip in de nabijheid van Abidjan giftige stoffen loosde. De verontwaardiging die onder de bevolking ontstond naar aanleiding van (berichten over) doden en gewonden door inademing van deze stoffen,³⁹ en de daarmee gepaard gaande (soms gewelddadige)

---

³⁴ Zie International Crisis Group, Côte d'Ivoire : augmenter la pression, Briefing Afrique N°40, 7 september 2006.

³⁵ Zie in deze context ook International Crisis Group, Côte d'Ivoire : augmenter la pression, Briefing Afrique N°40, 7 september 2006, die van een “*parodie de désarmement*” spreekt.

³⁶ Zie VN Veiligheidsraad, Letter dated 13 September 2006 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council, S/2006/738, 13 september 2006 en Reuters, Ivory Coast militia disarmament halted, 4 augustus 2006.

³⁷ Resolutie 1643 (2005) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1643, 15 december 2005.

³⁸ Resolutie 1727 (2006) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1727, 15 december 2006.

³⁹ De giftige stoffen waren op 19 augustus 2006 met het schip *Probo Koala* aangevoerd en vervolgens op verschillende plaatsen in en nabij Abidjan gedumpt; zie ANP, Regering Ivoorkust stapt op na 'Nederlands' gifschandaal, 7 september 2006; The Economist, Poisonou days, 16 september 2006; Jeune Afrique, L'Afrique poubelle, 17-23 september

protestacties leidden tot het opstappen van het voltallige Ivoiriaanse kabinet.⁴⁰ Op 16 september 2006 werd door Charles Banny een nieuw kabinet in de oude samenstelling gepresenteerd, met uitzondering van de politiek verantwoordelijke ministers van Vervoer en van Milieu.⁴¹

Verlenging overgangperiode

Gelet op de afbrokkeling van het vredesproces en met name (politieke) tegenwerking aan het registratieproces, concludeerde de Internationale Werkgroep begin september 2006 dat het niet langer haalbaar was om de verkiezingen op 31 oktober 2006 te laten plaatsvinden.⁴² In de daaropvolgende weken werd onder leiding van de Afrikaanse Unie gezocht naar oplossingen om de impasse te doorbreken.⁴³ In diezelfde periode liet president Gbagbo echter in een aantal openbare uitspraken weten dat hij de onderhandelingen om de impasse te doorbreken als definitief gesloten beschouwde.

In een slotcommuniqué naar aanleiding van een bijeenkomst van de *Economic Community of West African States* (ECOWAS) van 6 oktober 2006 liet de organisatie weten de conclusie van de Internationale Werkgroep te delen en verzocht de VN Veiligheidsraad “alle noodzakelijke maatregelen te nemen” om het conflict in Ivoorkust tot een einde te brengen.⁴⁴ De Vredes- en Veiligheidsraad van de Afrikaanse Unie nam deze aanbevelingen tijdens een bijeenkomst in Addis Abeba op 17 oktober 2006 over en beval aan om een nieuwe transitieperiode van niet langer dan twaalf maanden (tot niet langer dan 1 november 2007) in te stellen. Deze additionele periode zou, volgens de Afrikaanse Unie, door de partijen in Ivoorkust moeten worden benut om het identificatie- en registratieproces alsmede

---

2006 of IRIN, [Cote d'Ivoire: Hundreds hospitalised after breathing toxic fumes](#), 6 september 2006.

⁴⁰ Zie BBC News, [Ivorian cabinet quits over waste](#), 7 september 2006 en [Ivorian cabinet plans put on hold](#), 7 september 2006; ANP, [Regering Ivoorkust stapt op na 'Nederlands' gifschandaal](#), 7 september 2006 of IRIN, [Cote d'Ivoire: Cabinet resigns over toxic fumes scandal](#), 7 september 2006.

⁴¹ Zie IRIN, [Cote d'Ivoire: Clean-Up of Toxic Waste Begins](#), 18 september 2006.

⁴² VN Veiligheidsraad, [Letter dated 13 September 2006 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council, S/2006/738](#), 13 september 2006. Zie ook allAfrica.com, [Tension Building Ahead of Key Meeting](#), 11 september 2006.

⁴³ Zo bezocht de voorzitter van de Afrikaanse Unie (president Sassou-Nguesso van de Republiek Congo) op 11 en 12 september 2006 Abidjan voor onderhandelingen met alle betrokken partijen. Enkele dagen later, op 20 september 2006, werd *en marge* van de 61ste sessie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties zonder succes getracht om de partijen tot elkaar te brengen. President Gbagbo weigerde deze besprekingen bij te wonen. De laatste poging vond plaats op 25 september 2006 toen president Mbeki van Zuid-Afrika in zijn hoedanigheid van bemiddelaar van de Afrikaanse Unie in het Ivoiriaanse conflict een bezoek bracht aan Abidjan.

⁴⁴ Zie ook La Libération, [Laurent Gbagbo va rempiler en Côte d'Ivoire](#), 10 oktober 2006 of BBC News, [Ivorian plan to sideline Gbagbo](#), 12 oktober 2006.

het ontwapeningsproces te voltooien. Het mandaat van president Gbagbo als staatshoofd zou voor de duur van deze periode worden verlengd, echter met dien verstande dat premier Banny over extra bevoegdheden zou beschikken op het gebied van de ontwapening, het identificatieproces, het herstel van het staatsgezag in het noorden en alle (logistieke) aangelegenheden met betrekking tot de nog te houden verkiezingen. De Afrikaanse Unie beval verder aan om aan premier Banny bevoegdheden over het leger en de veiligheidsdiensten te verlenen, die noodzakelijk zijn voor de voltooiing van de genoemde taken.⁴⁵ Op 1 november 2006 nam de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties middels resolutie 1721 (2006) alle aanbevelingen van de Afrikaanse Unie unaniem over, dit echter onder een tweetal voorbehouden. De Veiligheidsraad benadrukte ten eerste, dat na 1 november 2007 het mandaat van president Gbagbo en premier Banny niet meer zou worden verlengd. Daarnaast sloot het besluit van de Veiligheidsraad premier Banny uit van de deelname aan de strijd om het presidentschap van Ivoorkust.⁴⁶ Aan premier Banny werden noodzakelijke bevoegdheden met betrekking tot de veiligheidsdiensten en het leger verleend.

In de dagen na 1 november 2006 werd de aanwezigheid van FANCI in Abidjan geïntensiveerd teneinde alle mogelijke protestacties tegen de verlenging van het mandaat van president Gbagbo te voorkomen.⁴⁷ Gbagbo gaf tevens aan bepaalde delen van de resolutie 1721 niet te zullen respecteren.⁴⁸ In november presenteerde de aanhangers van Gbagbo een alternatief plan voor de oplossing van het conflict. Het plan voorzag in de benoeming van een nieuwe premier door president Gbagbo, scheiding van de identificatieproces en het opstellen van kiezerslijsten, opheffing van de Vertrouwenszone en terugtrekking van de aanwezige *Licorne* troepen. Het voorstel werd door velen beschouwd als een poging van president Gbagbo om de bepalingen van de resolutie 1721 te ondermijnen.⁴⁹

---

⁴⁵ Afrikaanse Unie, Communiqué of the 64th meeting of the Peace and Security Council, PSC/AHG/Comm(LXIV) Rev.1, 17 oktober 2006.

⁴⁶ Resolutie 1721 (2006) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1721 (2006), 1 november 2006. Zie ook BBC News, UN grants Ivorian PM broad powers, 1 november 2006.

⁴⁷ Zie BBC News, Ivorian leader hails UN 'victory', 2 november 2006.

⁴⁸ IRIN, Côte d'Ivoire: Partial rejection of UN peace plan, 2 november 2006. Gbagbo gaf niet expliciet aan welke delen van de resolutie het betreft.

⁴⁹ SGVN, Eleventh progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2006/939, 4 december 2006.

2.5 Veiligheidssituatie

2.5.1 Partijen bij het conflict

Politie en ordediensten

De handhaving van de binnenlandse orde en veiligheid in Ivoorkust is een gezamenlijke taak van de nationale politie en gendarmerie. Deze organisaties vallen onder de verantwoordelijkheid van – respectievelijk – het ministerie van Binnenlandse Veiligheid⁵⁰ en het ministerie van Defensie.⁵¹ De gendarmerie telt momenteel circa 20.000 manschappen.⁵² In het noorden van Ivoorkust worden ordehandhaving en politietaken voornamelijk door ongetrainde ‘vrijwilligers’ waargenomen.⁵³

Nationale leger en veiligheidsdiensten

Het Ivoriaanse (regerings)leger – de *Forces armées nationales de Côte d’Ivoire* (FANCI) – is een relatief kleine (circa 20.000 manschappen),⁵⁴ slecht getrainde, slecht georganiseerde en intern verdeelde organisatie. Bovendien is het leger in aanzienlijke mate gepolitiseerd en langs etnische lijnen verdeeld.⁵⁵ Het leger is alleen in het gebied ten zuiden van de Vertrouwenszone aanwezig waar het, met name in het zuidwesten, samenwerkt met de Franse en ONUCI-troepen.

---

⁵⁰ Zie SGVN, Report of the Secretary-General on the United Nations mission in Côte d’Ivoire submitted pursuant to Security Council resolution 1514 (2003) of 13 November 2003, S/2004/3, 6 januari 2004.

⁵¹ US Department of State, Country reports on human rights practices 2005 – Côte d’Ivoire, 8 maart 2006.

⁵² US Department of State, Background Note: Cote d’Ivoire; zie <http://www.state.gov> [laatst geraadpleegd op 25 september 2006].

⁵³ Het Franse tijdschrift *Jeune Afrique* berichtte in december 2005 over circa 3.500 door de ONUCI opgeleide politieagenten die in het noorden van het land werkzaam zouden zijn. Dezerzijds is niets bekend over de groep politieagenten. Het is evenmin bekend of zij daadwerkelijk bescherming (kunnen) bieden aan personen en/of goederen en of zij effectief gecontroleerd worden door de FN; zie *Jeune Afrique*, Bienvenue en zone rebelle, 4-10 december 2005.

⁵⁴ US Department of State, Background Note: Cote d’Ivoire; zie <http://www.state.gov> [laatst geraadpleegd op 25 september 2006]. De officiële naam van het Ivoriaanse leger luidt sinds kort de *Forces de défense et de sécurité de Côte d’Ivoire* (FDS), zie Economist Intelligence Unit, Country Report, Côte d’Ivoire, september 2006. In dit ambtsbericht wordt nog steeds de benaming FANCI aangehouden, omdat deze in alle andere geraadpleegde bronnen nog steeds wordt gebruikt.

⁵⁵ Economist Intelligence Unit, Country Report Côte d’Ivoire, maart 2006; Africa Confidential, Côte d’Ivoire – Circling the wagons, 18 november 2005. Zie ook *Jeune Afrique*, L’armée, le pouvoir et la crise, 13-26 augustus 2006 en Freedom House, Freedom in the World – Cote d’Ivoire (2006).

Sinds het ontslag van generaal Mathias Doué (die nog steeds wordt gezien als uitgesproken criticus van Gbagbo en diens bewind)⁵⁶ en het aantreden van een vertrouweling van Gbagbo, Philippe Mangou, als legerchef in november 2004 is het niet ongebruikelijk dat officieren bevraagd worden over hun politieke opvattingen. Met name leden van de Baoulé- en Dioula-bevolkingsgroepen zouden het moeten ontgelden, omdat oppositieleiders Henri Konan Bédié en Alassana Ouattara uit respectievelijk deze bevolkingsgroepen afkomstig zijn.⁵⁷ Verschillende officieren die wegens hun – al dan niet vermeende – politieke opvattingen in ongenade raakten, werden ontslagen of op een zijspoor gezet, bijvoorbeeld bij de Algemene Inspectiedienst.⁵⁸ President Gbagbo, daarin gesteund door zijn neef en invloedrijke adviseur veiligheidszaken Kadet Bertin, heeft verschillende niet-Bété op topposities in het leger vervangen door leden van zijn eigen etnische groep (Bété) en andere vertrouwelingen.⁵⁹ Deze trend van politisering van het leger staat op gespannen voet met de verbondenheid met de staat die veel medewerkers van de FANCI van oudsher voelden. Zij hebben moeite met de grote rol van de militias in Ivoorkust.⁶⁰ De jongere generatie binnen het leger is echter veelal tot de FANCI toegetreten na het uitbreken van de burgeroorlog in 2002 en laat zich mede leiden door anti-FN-gevoelens.⁶¹ De loyaliteit van deze soldaten ligt niet noodzakelijkerwijs bij de staat of bij de reguliere commandostructuur, waardoor hun optreden in voorkomende gevallen als politiek gemotiveerd kan worden gekenschetst.⁶²

In de praktijk is het Ivoriaanse leger, met inbegrip van de gendarmerie, slechts deels aan de controle van de regering onderworpen. De overheid heeft in toenemende mate moeite het geld te vinden om soldij en premies uit te betalen.⁶³ Leden van het leger en de gendarmerie geven zich daarom buiten diensttijd over aan criminele activiteiten.

---

⁵⁶ Economist Intelligence Unit, Country Report Côte d'Ivoire, maart 2006.

⁵⁷ Dioula is een verzamelnaam voor etnische groepen uit het noorden van Ivoorkust en voor (nazaten van) immigranten uit Burkina Faso en Mali; zie NRC Handelsblad, Wraak van allochtonen Ivoorkust, 10 juni 2005.

⁵⁸ Jeune Afrique, Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005; Africa Confidential, Côte d'Ivoire – Circling the wagons, 18 november 2005.

⁵⁹ Jeune Afrique, Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005; Africa Confidential, Côte d'Ivoire – Private coups, 9 september 2005 en Economist Intelligence Unit, Country Report Côte d'Ivoire, maart 2006.

⁶⁰ Human Rights Watch, Country on a precipice, mei 2005.

⁶¹ Coalition to Stop the Use of Child Soldiers, Child Soldier Use 2003; en International Crisis Group, Côte d'Ivoire: no peace in sight, 12 juli 2004.

⁶² Zie Le Patriote, Paper claims ex-chief of defense staff goes into hiding to save skin, 2 februari 2005; International Crisis Group, Côte d'Ivoire: no peace in sight, 12 juli 2004; Human Rights Watch, Country on a precipice, mei 2005 en US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

⁶³ Jeune Afrique, Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?, 14-27 augustus 2005.

Het leger vertoont in vele opzichten gelijkens met de speciale eenheden die Ivoorkust kent. De speciale eenheden, waar onder meer de Presidentiële Garde (*Groupe de sécurité présidentielle*, GSPR) en de Oproerbrigade (*Brigade Anti-Emeute*) toe behoren, zijn etnisch homogeen (in meerderheid Bété) en worden verantwoordelijk gehouden voor ernstige mensenrechtenschendingen. De ongeveer duizend leden van de GSPR opereren in burger.⁶⁴

Naast de genoemde organisaties kent Ivoorkust bijzondere door president Gbagbo opgerichte inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Het in 2005 ingestelde Commandocentrum voor veiligheidsoperaties (*Centre de commandement des opérations de sécurité*, CECOS) telt circa 1.700 manschappen afkomstig van de politie, gendarmerie en de FANCI en is officieel gericht op criminaliteitsbestrijding. CECOS beschikt over aanvalswapens en zware voertuigen. De organisatie wordt geleid door een voormalige commandant van de gendarmerie, Georges Guiai Bi Poin, die bekend staat om zijn harde optreden tijdens de demonstraties van de oppositie in maart 2004.⁶⁵ De organisatie wordt in verband gebracht met mensenrechtenschendingen en buitengerechtelijke executies, evenals criminele praktijken waaronder afpersing en intimidatie.⁶⁶ Het door Gbagbo opgerichte Bureau voor Strategie en Inlichtingen (*Agence de la stratégie et du renseignement*, ASR) is de (nieuwe) inlichtingendienst van Ivoorkust.

Forces nouvelles

Het gebied ten noorden van de Vertrouwenszone is in handen van de zogenaamde *Forces nouvelles* (FN), een samenwerkingsverband van de rebellenbewegingen *Mouvement patriotique de Côte d'Ivoire* (MPCI), de *Mouvement populaire ivoirien du Grand-Ouest* (MPIGO) en de *Mouvement pour la justice et la paix* (MJP). Hun gezamenlijk hoofdkwartier bevindt zich in de noordelijke stad Bouaké.

Ondanks de formele samenvoeging uit praktische overwegingen zijn de drie bewegingen in de praktijk nog loyaal aan de oorspronkelijke basis. Voor de MPCI is dit het midden en oosten van het land, met name Bouaké. De MPCI is etnisch zeer divers en heeft leden uit de noordelijke bevolkingsgroepen Malinké en Senoufou, maar ook uit de Baoulé- en Bété-bevolkingsgroepen, die zich vooral in het zuiden van Ivoorkust bevinden. Ook traditionele jagers, Dozo's, zijn vertegenwoordigd in de MPCI.⁶⁷

---

⁶⁴ International Crisis Group, *Côte d'Ivoire: no peace in sight*, 12 juli 2004; Jeune Afrique, *Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?*, 14-27 augustus 2005.

⁶⁵ Jeune Afrique, *Gbagbo et l'armée – Qui menace qui?*, 14-27 augustus 2005.

⁶⁶ US Department of State, *Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005*, 8 maart 2006 en Human Rights Watch, *World Report 2006*, 18 januari 2006.

⁶⁷ Human Rights Watch, *Country on a precipice*, mei 2005.

De MPIGO, die in het verleden steun zou hebben ontvangen van de voormalige Liberiaanse president Taylor,⁶⁸ en de MJP hebben hun wortels in het westen van Ivoorkust.⁶⁹ Met name de etnische subgroep van de Yacouba (zuidelijke Mande) was sterk vertegenwoordigd in de leiding van de MPIGO en de MJP. De MPIGO had het hoofdkwartier in Binhouye en de MJP in Man. Beide groepen maakten – en maken nog steeds – naar verluidt (veel) gebruik van Liberiaanse en Sierra Leonese strijders.⁷⁰

De FN als geheel staan onder leiding van Guillaume Soro (de huidige Minister van Staat voor Reconstructie en Re-integratie).⁷¹ De FN kennen een politieke vleugel en een militaire vleugel. De militaire vleugel, de *Forces armées des Forces nouvelles* (FAFN), wordt aangevoerd door kolonel Soumaila Bakayoko (voormalig officier in het Ivoriaanse regeringsleger). De commandanten van de FAFN lijken niet altijd in staat effectief bevel te voeren over hun troepen en hebben de strijders niet altijd onder controle.⁷²

Franse troepen

Kort na de coupoging van 19 september 2002 kwamen Franse troepen onder de naam ‘*Opération Licorne*’ (Operatie Eenhoorn) naar Ivoorkust om de omvangrijke Franse gemeenschap te beschermen. Later kregen de Franse troepen een belangrijke rol bij de handhaving van het bestand dat in oktober 2002 tussen de strijdende partijen werd gesloten. Samen met de VN-troepen bewaken de Fransen de wapenvrije Vertrouwenszone in het westen van het land. Daarnaast zijn zij actief in het noordoosten van Ivoorkust en in Abidjan. Het aantal Franse manschappen bedraagt circa 3600.⁷³ Het mandaat van de operatie *Licorne* loopt tot 10 januari 2007.⁷⁴

De bewegingsvrijheid van de *Licorne*-troepen is beperkt in de gebieden waar de *Jeunes patriotes* (zie hieronder) zich bevinden, voornamelijk in Yopougon, Abobo

---

⁶⁸ International Crisis Group, *Côte d’Ivoire: no peace in sight*, 12 juli 2004.

⁶⁹ Human Rights Watch, *Country on a precipice*, mei 2005.

⁷⁰ Human Rights Watch, *Country on a precipice*, mei 2005.

⁷¹ Soro is voormalig leider van de MPCJ en voormalig minister voor Communicatie in de Regering van Nationale Verzoening.

⁷² Human Rights Watch, *Country on a precipice*, mei 2005.

⁷³ Ministère de la Défense, *Côte d’Ivoire : mission et articulation des forces / Opération Licorne*; zie <http://www.defense.gouv.fr> [laatst geraadpleegd op 7 november 2006]. US Department of State, *Background Note: Cote d’Ivoire*; zie <http://www.state.gov> [laatst geraadpleegd op 25 september 2006] gaat uit van 4.000 manschappen.

⁷⁴ Resolutie 1652 (2006) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1652 (2006), 24 januari 2006, zoals verlengd door Resolutie (1726 (2006) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1726 (2006) van 15 december 2006.

en Adjame in Abidjan, als ook in Gagnoa, Divo en Lakota in het westen van Ivoorkust.⁷⁵

VN-missie ONUCI

Op 27 februari 2004 nam de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties resolutie 1528 (2004) aan, waarmee de *Opération des Nations Unies en Côte d'Ivoire* (ONUCI)⁷⁶ opgericht werd. Het mandaat van de ONUCI vredesmacht omvat onder andere het monitoren van de wapenstilstand, het ondersteunen van het ontwapeningsproces, de bescherming van VN-personeel en -materieel, steun voor humanitaire hulpverlening, steun voor de implementatie van het vredesproces en ondersteuning op het gebied van mensenrechten. ONUCI werd per 4 april 2004 actief. De Franse *Licorne*-troepen zijn door de VN Veiligheidsraad gevraagd ONUCI te ondersteunen bij het uitvoeren van haar mandaat. Begin november 2004 werd het mandaat van ONUCI met een verklaring van de voorzitter van de VN Veiligheidsraad verruimd met opname van de taak om binnen haar mogelijkheden 'vijandelijke actie te voorkomen'.⁷⁷ Om de onrust niet te laten overslaan naar Liberia is ONUCI tevens verantwoordelijk voor het monitoren van de grens tussen Ivoorkust en Liberia.⁷⁸

In januari 2006 verlengde de Veiligheidsraad het mandaat van ONUCI tot 15 december 2006.⁷⁹ In december werd dit mandaat wederom verlengd tot 10 januari 2007.⁸⁰ Vanwege de groeiende onrust na de hevige rellen in januari 2006 in Ivoorkust besloot de Veiligheidsraad in februari om 200 militairen en 125 politiefunctionarissen van de VN-missie in Liberia (UNMIL) tot in ieder geval 30 september 2006 in Ivoorkust te stationeren.⁸¹ Op verzoek van de VN Secretaris-

---

⁷⁵ SGVN, [Eighth report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire](#), S/2006/222, 11 april 2006; SGVN, [Ninth report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire](#), S/2006/532, 17 juli 2006.

⁷⁶ In Engelstalige bronnen wordt ook wel de afkorting UNOCI (United Nations Operation in Côte d'Ivoire) gebruikt. In dit ambtsbericht wordt alleen de Franse afkorting gebruikt.

⁷⁷ Statement by the President of the Security Council, S/PRST/2004/42, 6 november 2004.

⁷⁸ SGVN, [Ninth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire](#), S/2006/532, 17 juli 2006; AFP. In november 2006 werden door ONUCI in samenwerking met de VN presentie in Liberia (UNMIL) gezamenlijke patrouilles van de grens tussen Liberia en Ivoorkust uitgevoerd naar aanleiding van berichtgeving over Liberianen die de grens oversteken en in Ivoorkust als huursoldaat worden ingezet; zie IRIN, [Cote d'Ivoire: Joint UN patrols on Liberian border](#), 13 oktober 2006.

⁷⁹ Resolutie 1652 (2006) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1652 (2006), 24 januari 2006. Middels resolutie 1721 (2006) verzocht de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties de UNOCI om gedurende de verlengde mandaatperiode van president Gbagbo (zie paragraaf 2.4 van dit ambtsbericht) de veiligheid van het VN personeel te garanderen; zie Resolutie 1721 (2006) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1721 (2006), 1 november 2006.

⁸⁰ Resolutie 1726 (2006) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1726 (2006), 15 december 2006.

⁸¹ Resolutie 1657 (2006) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1657, 6 februari 2006; Resolutie 1667 (2006) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1667, 31 maart 2006.

Generaal werd ONUCI in juni 2006 nog eens uitgebreid met 1500 manschappen.⁸² Eind 2006 telde ONUCI meer dan 8.000 manschappen.⁸³ Sinds september 2006 heeft Fernand Marcel Amoussou uit Benin leiding over de ONUCI-troepen.⁸⁴

Na de gebeurtenissen begin juni 2005, toen door conflicten tussen verschillende bevolkingsgroepen zeker vijftientig doden vielen, versterkte ONUCI haar aanwezigheid in en rond Duékoué. Samen met *Licorne* voert ONUCI patrouilles uit rond Duékoué en in de Vertrouwenszone. ONUCI en *Licorne* zijn echter niet bij machte het grote oppervlakte in het westen van Ivoorkust effectief te bestrijken met hun patrouilles.⁸⁵

Regeringstroepen en milities als de *Jeunes patriotes* (zie hieronder) verhinderden ONUCI vrijelijk te bewegen en te opereren in Ivoorkust.⁸⁶ In januari 2006 waren ongeveer 900 ONUCI-militairen zelfs genoodzaakt te evacueren naar aanleiding van gewelddadige protesten. Het ging hierbij om blauwhelmen die gestationeerd waren in het westen van Ivoorkust in Guiglo, Duékoué, Bolequin en Toulepleu.⁸⁷

Eind maart 2006 werd een begin gemaakt met de hergroepering van VN-troepen in het westen van Ivoorkust. Dankzij de lessen uit januari 2006 worden de blauwhelmen begeleid door een vaste civiele politie-eenheid van de ONUCI om zo de controle over menigtes (*crowd control*) te waarborgen.⁸⁸ De ONUCI-politie is in ieder geval aanwezig in Abidjan, Daloa, San-Pédro, Man, Bouaké, Yamoussoukro, Bondoukou, Korhogo en Abengourou.⁸⁹

---

⁸² Resolutie 1682 (2006) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1682, 2 juni 2006; IRIN, [UN to send in more blue helmets](#), 6 juni 2006.

⁸³ SGVN, [Tenth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire](#), S/2006/821, 17 oktober 2006 en SGVN, [Elevent progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire](#), S/2006/939, 4 december 2006. Volgens het Franse ministerie van Defensie telt ONUCI momenteel circa 7.000 manschappen; zie Ministère de la Défense, [Côte d'Ivoire : mission et articulation des forces / Opération Licorne](#), <http://www.defense.gouv.fr> [laatst geraadpleegd op 7 november 2006].

⁸⁴ Ministère de la Défense, [Côte d'Ivoire : l'ONUCI a un nouveau chef](#), 1 september 2006. Zie ook VN Veiligheidsraad, [Letter dated 30 August 2006 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council](#), S/2006/715, 6 september 2006.

⁸⁵ SGVN, [Fifth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire](#), S/2005/398, 17 juni 2005; Economist Intelligence Unit, [Country report Côte d'Ivoire](#), juni 2005.

⁸⁶ SGVN, [Eighth report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire](#), S/2006/222; SGVN, [Ninth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire](#), S/2006/532, 17 juli 2006.

⁸⁷ IRIN, [Anti-UN protesters refuse to budge despite president's plea for calm](#), 19 januari 2006.

⁸⁸ In oktober 2006 telde de ONUCI-politie 949 manschappen, SGVN, [Tenth progress report on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire](#), S/2006/821, 17 oktober 2006.

⁸⁹ SGVN, [Eighth report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire](#), S/2006/222.

Milities en andere gewapende groeperingen

Naast het reguliere leger en de gewapende tak van de FN, telt Ivoorkust talrijke andere, veelal gewapende groeperingen die van invloed zijn op de Ivoriaanse veiligheidssituatie.⁹⁰ De meeste van deze groeperingen bestaan uit aanhangers van president Gbagbo. Hieronder komen echter ook de aan de FN gelieerde Dozo's aan bod, evenals de huurlingen die zich in de West-Afrikaanse regio ophouden.

In het zuiden van Ivoorkust bestaat een aantal organisaties van patriotische jongeren, de zogenaamde *Jeunes patriotes*, en pro-regeringsmilities, die naar schatting gezamenlijk circa 31.000 leden tellen.⁹¹ Deze groeperingen opereren met medeweten en steun van de regering en ontvangen naar verluidt financiële ondersteuning van FPI-aanhangers en zakenmensen. Veel militieleden hebben dezelfde etnische afkomst als president Gbagbo (Bété) of zijn afkomstig uit verwante etnische groeperingen als de Attie, Abey en Dida, of – in het westen van Ivoorkust – uit bevolkingsgroepen die naar verluidt veelal met Gbagbo sympathiseren, te weten de Wé en de Krou.⁹²

In feite is *Jeunes patriotes* een verzamelnaam voor verschillende vaak gewapende (lokale) groeperingen, bestaande uit leden die met Gbagbo sympathiseren. De *Jeunes patriotes* worden dan ook gezien als een verlenging van de arm van president Gbagbo op straat.⁹³ Het is in het verleden gebleken dat de *Jeunes patriotes* (zeer) nauwe contacten onderhouden met het leger (FANCI) en de politie.⁹⁴

Daarnaast telt Ivoorkust talloze, vaak lokale milities en gewapende groepen met uiteenlopende en soms wisselende samenstelling, doelstellingen en loyaliteit.⁹⁵ Het komt niet zelden voor dat dergelijke groeperingen hun aanhang hebben onder (een) bepaalde etnische groep(en), dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld politieke of godsdienstige overtuiging. Al deze groeperingen maken zich in verschillende mate schuldig aan (ernstige) schendingen van mensenrechten, met inbegrip van moord, verkrachting, ontvoering en marteling.

---

⁹⁰ Zie SGVN, Report of the Secretary-General on children and armed conflict in Côte d'Ivoire, S/2006/835, 25 oktober 2006 en UNHCR, Update on International Protection Needs of Asylum-Seekers from Côte d'Ivoire, oktober 2006.

⁹¹ Volgens de leiders van de verschillende groeperingen gaat het in totaal echter om meer dan 100.000 leden. Human Rights Watch, Country on a precipice, mei 2005. Recentere gegevens zijn niet beschikbaar.

⁹² Human Rights Watch, Country on a precipice, mei 2005.

⁹³ Economist Intelligence Unit, Country report Côte d'Ivoire, december 2003.

⁹⁴ Zie algemeen ambtsbericht Ivoorkust van augustus 2006.

⁹⁵ Voor een aantal voorbeelden van dergelijke groeperingen zie algemeen ambtsbericht Ivoorkust van augustus 2006.

Daarnaast komt het voor dat vreemdelingen – en met name Liberianen (waaronder kinderen) – betrokken raken bij het conflict en gewapende groepen. Veel van deze Liberianen maken deel uit van de zogenaamde Lima-militie en andere milities aan de regeringszijde, al hebben ook de FN Liberianen gerekruteerd. Het betreft meestal huurlingen die in ruil voor geld of voedsel en bij gebrek aan perspectief op andere middelen van bestaan gerekruteerd zijn voor de strijd in Ivoorkust.⁹⁶

Het is niet bekend hoe alle bovenstaande groeperingen zich verhouden tot berichten over het bestaan van zogenoemde doodseskaders. Volgens het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken zijn er geloofwaardige berichten over het bestaan van doodseskaders in Abidjan. In Abidjan en andere gebieden onder het gezag van de regering zouden dodenlijsten circuleren met daarop de namen van rebellen en sympathisanten van de rebellen.⁹⁷ Op een geheime VN-lijst van personen die verantwoordelijk worden gehouden voor ernstige mensenrechtenschendingen, welke in december 2004 naar de pers lekte, prijkt volgens journalistieke bronnen ook de naam van Kadet Bertin, de defensie- en veiligheidsadviseur van president Gbagbo. Bertin zou een doodseskader leiden dat wordt gesteund door Simone Gbagbo, de vrouw van de president. Ook Simone Gbagbo zou om deze reden op genoemde VN lijst staan.⁹⁸

2.5.2 Huidige veiligheidssituatie

De veiligheidssituatie in Ivoorkust blijft onvoorspelbaar en breekbaar en het risico op gewelddadigheden is nog steeds aanzienlijk.⁹⁹ Alle factoren die in bijvoorbeeld 2004 en begin 2006 tot uitbarsting van geweld leidden, zijn onverminderd aanwezig.¹⁰⁰ Het vredesproces – met inbegrip van onder andere demilitarisatie en ontwapening – heeft tot op heden geen resultaten opgeleverd. De algemene

---

⁹⁶ Zie Human Rights Watch, Côte d'Ivoire: ex-child soldiers recruited for war, 31 maart 2005; Human Rights Watch, Youth, poverty and blood, maart 2005; Africa Confidential, Côte d'Ivoire – Circling the wagons, 18 november 2005, Reuters, Ivorian government recruiting Liberian fighters – group, 28 oktober 2005 of SGVN, Tenth progress report of the Secretary-General on the United Nations Mission in Liberia, S/2006/159, 14 maart 2006.

⁹⁷ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

⁹⁸ AFP, Côte d'Ivoire 'top' government official rejects UN atrocity accusations, 29 januari 2005; NRC Handelsblad, Zwarte lijst van VN voor delicten Ivoorkust, 1 februari 2005.

⁹⁹ Zie SGVN, Eighth report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2006/222, 11 april; SGVN, Ninth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2006/532, 17 juli 2006 of UNHCR, Update on International Protection Needs of Asylum-Seekers from Côte d'Ivoire, oktober 2006.

¹⁰⁰ Zie Human Rights Watch, World Report 2006, 18 januari 2006 of Amnesty International, Côte d'Ivoire: Clashes between peacekeeping forces and civilians: lessons for the future, AFR 31/005/2006, 19 september 2006.

veiligheidssituatie wordt daarnaast gekenmerkt door een stijging van (zeer) gewelddadige criminaliteit,¹⁰¹ banditisme en voortdurende schendingen van mensenrechten door alle bij het conflict betrokken partijen.¹⁰² De mensenrechtenorganisatie *Human Rights Watch* kenmerkt de situatie in Ivoorkust als een situatie van 'oorlog noch vrede'.¹⁰³ Dit alles betekent in de praktijk dat de veiligheid van burgers niet is gegarandeerd.

Abidjan en het zuiden van Ivoorkust

Na een vrij rustige periode na november 2004 was Abidjan in oktober 2005 en januari 2006 opnieuw het toneel van gewelddadige demonstraties.¹⁰⁴ In de verslagperiode hebben zich in Abidjan en omgeving geen grote veiligheidsincidenten voorgedaan.

Naast mensenrechtenschendingen in het algemeen (zie paragraaf 3.3 van dit ambtsbericht), die door alle partijen worden begaan, wordt de veiligheidssituatie in Abidjan in belangrijke mate gekenmerkt door een stijging van (zeer) gewelddadige en vaak georganiseerde criminaliteit. Dit geldt ook voor omringende gebieden in het zuiden van het land.¹⁰⁵

Er zijn aanhoudende berichten over verborgen wapens in Abidjan.¹⁰⁶ Criminele praktijken worden steeds harder. In toenemende mate worden wapens gebruikt bij berovingen. Slachtoffers die weigeren hun eigendommen af te staan, worden regelmatig ter plekke vermoord.¹⁰⁷

Veiligheidsdiensten worden regelmatig in verband gebracht met afpersing en intimidatie. Personen die weigeren aan verzoeken van deze diensten te voldoen, lopen risico slachtoffer te worden van ernstige mensenrechtenschendingen, waaronder fysiek geweld en buitengerechtigde arrestaties.¹⁰⁸

---

¹⁰¹ Zie in deze context ook US Department of State, Background Note: Cote d'Ivoire; zie <http://www.state.gov> [laatst geraadpleegd op 25 september 2006].

¹⁰² Zie Amnesty International, Open Letter to the Members of the Peace and Security Council of the African Union Concerning the Situation in Côte d'Ivoire, AFR 31/007/2006, 11 oktober 2006 of SGVN, Tenth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/5006/821, 17 oktober 2006. De Secretaris-Generaal spreekt in deze context van 'endemisch banditisme'.

¹⁰³ Human Rights Watch, Côte d'Ivoire: The human rights cost of the political impasse, 21 december 2005.

¹⁰⁴ Voor een beschrijving van de demonstraties en de daaraan gerelateerde veiligheidsincidenten in januari 2006 zie algemeen ambtsbericht Ivoorkust van augustus 2006.

¹⁰⁵ SGVN, Tenth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/5006/821, 17 oktober 2006.

¹⁰⁶ S/2006/2.

¹⁰⁷ Zie US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006 of IRIN, Guns of war feed crime explosion, 8 november 2005.

¹⁰⁸ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

Westen van Ivoorkust

De veiligheidssituatie in het westen van Ivoorkust wordt gekenmerkt door voortdurend geweld, een slechte veiligheids- en mensenrechtensituatie en een sterke aanwezigheid van rivaliserende militias en andere gewapende groepen. Het westen, met name het gebied ten westen en noordwesten van Guiglo, is het toneel van etnische spanningen en conflicten, waarbij geregeld doden vallen. De spanningen doen zich doorgaans voor tussen leden van de Gueré- en Wobè-gemeenschappen enerzijds, veelal aanhangers van president Gbagbo, en leden van de Dioula-, Yacouba- en Senoufo-bevolkingsgroepen en West-Afrikaanse migranten anderzijds. Vooral in Duékoué, Guiglo en Toulepleu is vaak sprake van geweld. Ook geschillen over grondbezit komen regelmatig voor.¹⁰⁹

Volgens de *International Crisis Group* spelen de economische neergang en de aanwezigheid in het westen van Ivoorkust van jonge mannen die in de steden zijn opgeleid, maar door gebrek aan perspectief op een baan naar hun geboortedorpen zijn teruggekeerd, een belangrijke rol in deze situatie. Teneinde de zeggenschap over en het vruchtgebruik van het land van hun ouders zeker te stellen of terug te krijgen, stimuleren sommige van deze mannen bij terugkeer in het dorp van herkomst de al sluimerende etnische spanningen tussen zowel Ivoriaanse bevolkingsgroepen onderling als tussen Ivorianen en niet-Ivorianen, zoals de Burkinabé.¹¹⁰

Noorden van Ivoorkust

In het noorden van Ivoorkust is noch sprake van een centraal gezag noch van een functionerend overheidsbestuur. Hoewel de FN in militaire zin de gebieden ten noorden van de Vertrouwenszone over het algemeen onder controle hebben, wil dit niet zeggen dat zij ook enige mate van civiel bestuur uitoefenen. Er is dan ook geen of nauwelijks sprake van een effectieve (staats)infrastructuur zoals functionerende rechtbanken, gezondheidszorg of onderwijs.¹¹¹

---

¹⁰⁹ Zie Economist Intelligence Unit, Country report Côte d'Ivoire, juni 2005; SGVN, Tenth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2006/821 of IRIN, Côte d'Ivoire: Four years of crisis puts millions in need, 25 september 2006.

¹¹⁰ In Ivoorkust wordt zeggenschap en vruchtgebruik van land nog vaak op basis van afstamming doorgegeven. Elke 'niet-autochtone' bewoner van een dorp (dat kunnen zowel Ivorianen van een andere bevolkingsgroep zijn, als niet-Ivorianen, zoals de Burkinabé) werd gezien als een "vreemde" die niet zonder meer land kon bezitten. Bij terugkomst zien de jongeren dat "hun" land wegens de oorlog of om economische redenen gebruikt wordt door een "vreemde". Door in te spelen op de oude tradities (en met de in de grote steden geleerde notie van *ivoirité* in het achterhoofd), wordt geprobeerd het land terug te krijgen; zie International Crisis Group, Côte d'Ivoire: no peace in sight, 12 juli 2004.

¹¹¹ Zie Human Rights Watch, World Report 2006, 18 januari 2006.

Mensenrechtenschendingen vormen nog steeds het grootste probleem in het noorden van Ivoorkust. Gedurende de verslagperiode was sprake van afpersing, willekeurige belastingheffing door de FN,¹¹² ontvoering en standrechtelijke executies van burgers. De situatie in het noorden staat in het teken van kleine groepjes ongecontroleerde, gewapende elementen die bij wegversperringen (*barrages civils*) op de toegangswegen en in de steden geld afpersen van voorbijgangers. Daarnaast is er sprake van (gewelddadige) criminaliteit.¹¹³

Vertrouwenszone

Leden van zowel de FANCI als de FN zijn in de verslagperiode voortdurend de Vertrouwenszone binnengedrongen. Dit heeft geleid tot nieuwe stromen van binnenlands ontheemden in de zone. Net als in andere delen van het land is er ook in de Vertrouwenszone sprake van schendingen van mensenrechten door alle bij het conflict betrokken Ivoriaanse partijen, (gewelddadige) criminaliteit en banditisme.¹¹⁴ Gewapende overvallen, mishandeling en moord zijn de meest voorkomende misdrijven.¹¹⁵

2.6 Sociaaleconomische situatie

Ivoorkust was tot in de jaren negentig een van de succesvolste economieën in Afrika. Het succes trok vele arbeidsmigranten met name uit de twee noordelijke buurlanden naar Ivoorkust. Wanbeleid en groeiende etnische tegenstellingen hebben de afgelopen jaren een ernstige politieke en economische crisis doen ontstaan, die in 2002 in een burgeroorlog uitmondde, welke nog steeds voortduurt.

Als gevolg van deze ernstige crisis is het land op de *Human Development Index* afgegleden naar een van de laagste in de wereld. Ivoorkust nam op de index van 2005, net als het voorgaande jaar, plaats 163 van de 177 in.¹¹⁶ Bijna de helft van de bevolking leeft van minder dan twee dollar per dag, de (officiële) werkloosheid is hoog, bijna de helft van de bevolking ouder dan 15 jaar is analfabeet en de levensverwachting bedraagt slechts 46 jaar. Cijfers van het IMF tonen aan dat werkloosheid en armoede toenemen, net als ondervoeding van kinderen, met name

---

¹¹² Zie in de context van belastingheffing in het noorden van Ivoorkust Jeune Afrique, [La vie au Nord, mode d'emploi](#), 3-9 september 2006.

¹¹³ Zie SGVN, [Tenth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire](#), S/2006/821, 17 oktober 2006.

¹¹⁴ SGVN, [Tenth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire](#), S/2006/821, 17 oktober 2006 en UNHCR, [Update on International Protection Needs of Asylum-Seekers from Côte d'Ivoire](#), oktober 2006.

¹¹⁵ SGVN, [Ninth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire](#), S/2006/532, 17 juli 2006.

¹¹⁶ UNDP, [Human Development Report 2005](#), 2006. De index is gebaseerd op gegevens uit 2003. Recentere cijfers zijn dezerzijds niet bekend.

in het noorden.¹¹⁷ Het bruto nationaal product (BNP) per hoofd van bevolking bedroeg in 2003 1.476 dollar.¹¹⁸ In 2005 bedroeg het totale bruto nationaal product bijna 16 miljard dollar.¹¹⁹

In het noorden en westen van Ivoorkust is geen of nauwelijks sprake van een functionerend staatsapparaat en/of openbare voorzieningen. Overheidsinstellingen zoals rechtbanken, een functionerend onderwijssysteem of medische voorzieningen¹²⁰ zijn (nagenoeg) niet aanwezig. Daarnaast zijn in het noorden van het land alle banken gesloten. De FN heeft tevens een eigen (willekeurig) belastingstelsel ingevoerd.¹²¹ In het noorden en westen van het land is circa 70% van het medisch personeel vertrokken en is de bevolking aangewezen op medische zorg van (internationale) hulpverleningsorganisaties zoals UNICEF of het Rode Kruis. Ivoorkust telt naar schatting 750.000 HIV/Aids-geïnfecteerden, van wie circa 680.000 volwassenen en 74.000 kinderen (jonger dan 14 jaar).¹²²

In februari 2006 hervatte het Nationaal Comité voor het Herstel van het Staatsgezag zijn taken. In het algemeen zijn gedurende het conflict ongeveer 24.400 ambtenaren ontheemd. In april 2006 waren nog maar 6000 van hen teruggekeerd naar hun plaats van herkomst, voor het grootste deel in het zuidelijke en westelijke deel van Ivoorkust. Ongeveer 12.000 ambtenaren moeten (nog) terugkeren naar het noorden van het land.¹²³

Het Ivoriaanse conflict kent een belangrijke economische component. Ivoorkust is geworden tot een van de armste landen ter wereld, ook al is het tegelijkertijd 's werelds grootste cacao producent en heeft het zich daarnaast toegelegd op de productie van andere exportgewassen. Het zuidwesten van Ivoorkust, dat onder gezag van de regering staat, vormt van oudsher het hart van de Ivoriaanse koffie-, cacao- en houtproductie die samen ongeveer 40% van de economie vormen.¹²⁴ Het grote aandeel van de landbouw in de economie en het exportpakket van het land maakt Ivoorkust kwetsbaar voor externe factoren zoals de wereldmarktprijzen en

---

¹¹⁷ IRIN, Fresh peace hopes as top banker designated interim prime minister, 5 december 2005 en UNDP, Human Development Report 2005, 2006.

¹¹⁸ Zie UNDP, Human Development Report 2005, 2006. Recentere informatie is niet beschikbaar.

¹¹⁹ US Department of State, Background Note: Cote d'Ivoire; zie <http://www.state.gov> [laatst geraadpleegd op 25 september 2006].

¹²⁰ Volgens IRIN, Cote d'Ivoire: Four years of crisis puts millions in need, 25 september 2006 heeft circa 60% van de bevolking van Ivoorkust geen toegang tot basale medische zorg.

¹²¹ Zie Jeune Afrique, La vie au Nord, mode d'emploi, 3-9 september 2006.

¹²² UNAIDS, 2006 Report on the global AIDS epidemic – Côte d'Ivoire, 30 mei 2006.

¹²³ SGVN, Tenth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2006/821, 17 oktober 2006.

¹²⁴ Zie ook US Department of State, Background Note: Cote d'Ivoire; zie <http://www.state.gov> [laatst geraadpleegd op 25 september 2006].

weersomstandigheden. Ondanks de crisis is de financiële ruimte van de regering niet noemenswaardig verminderd, omdat het land sinds enkele jaren producent en exporteur van olie is geworden. De productie hiervan vindt voornamelijk *offshore* plaats en heeft nauwelijks te lijden onder het oorlogsgeweld.

Het noorden van Ivoorkust is economisch gezien achtergebleven bij het zuiden.¹²⁵ Door de oorlog is het noorden voor een groot deel afgesneden van de formele economie.

Op 15 december 2005 stelde de VN Veiligheidsraad een diamantenembargo voor de periode van tenminste één jaar in.¹²⁶ Eind 2006 werd het diamantenembargo tot 31 oktober 2007 verlengd.¹²⁷

In juni 2004 schortte de Wereldbank de uitbetalingen aan Ivoorkust op wegens achterstallige aflossing van schulden.¹²⁸ De *Poverty Reduction and Growth Facility* van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) was sinds het begin van de crisis in Ivoorkust reeds opgeschort en kwam in april 2005 helemaal te vervallen.¹²⁹ In de praktijk betekent dit dat Ivoorkust geen aanspraak kan maken op financiële steun van de Wereldbank of het IMF. Eventuele nieuwe financiële regelingen zijn afhankelijk van de vorderingen in het vredesproces.¹³⁰

---

¹²⁵ IRIN, [War brings easy profits for some, hardship for others](#), 15 december 2005.

¹²⁶ Resolutie 1643 (2005) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1643, 15 december 2005. Zie ook IRIN, [UN extends sanctions to diamond exports](#), 16 december 2005. In de praktijk vinden de uit Ivoorkust afkomstige diamanten wel een weg naar de wereldmarkt, meestal via de omliggende landen; zie Jeune Afrique, [La vie au Nord, mode d'emploi](#), 3-9 september 2006 of The Economist, [Still a rebel's best friend](#), 11 november 2006.

¹²⁷ Resolutie 1727 (2006) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1727 (2006), 15 december 2006.

¹²⁸ SGVN, [Second report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire](#), S/2004/697, 27 augustus 2004; International Crisis Group, [Côte d'Ivoire: no peace in sight](#), 12 juli 2004.

¹²⁹ Economist Intelligence Unit, [Country report Côte d'Ivoire](#), juni 2005.

¹³⁰ SGVN, [Seventh progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire](#), S/2006/2, 3 januari 2006; Economist Intelligence Unit, [Country report Côte d'Ivoire](#), december 2005.

3 Mensenrechten

3.1 Juridische context

3.1.1 Verdragen en protocollen

Ivoorkust is partij bij een aantal internationale instrumenten op het gebied van mensenrechten en het humanitair recht, waaronder:¹³¹

- Handvest van de Verenigde Naties (1960);
- Verdrag betreffende de status van vluchtelingen (1961) en het Protocol betreffende de status van vluchtelingen (1970);
- de vier Geneefse Verdragen uit 1949 betreffende krijgsgevangenen, strijdkrachten ter land en ter zee en burgers in oorlogstijd (1961) en de bijbehorende twee Additionele Protocollen uit 1977 betreffende de bescherming van slachtoffers van internationale en niet-internationale gewapende conflicten (1988);
- Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie (1973);
- Verdrag inzake de rechten van het kind (1991);
- Internationaal verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (1992);
- Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (1992) inclusief het eerste Facultatief Protocol waarin het individueel klachtenrecht bij het Mensenrechtencomité wordt vastgesteld (1997);
- Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (1996);
- Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing (1996);
- Afrikaans Handvest voor de rechten van de mens en van de volkeren (1992) inclusief het bijbehorende Protocol betreffende de oprichting van een Afrikaans Hof voor de rechten van de mens en van de volkeren;
- Verdrag op het verbod van landmijnen (2000).

Ivoorkust heeft bij geen enkel verdragsorgaan van de Verenigde Naties tijdig voldaan aan de rapportageplicht.

Ivoorkust heeft het Statuut van het Internationaal Strafhof getekend, maar nog niet geratificeerd. In februari 2005 gaf Ivoorkust niettemin aan de jurisdictie van het Strafhof te erkennen voor oorlogsmisdaden die sinds september 2002 in Ivoorkust zijn gepleegd.¹³² Volgens de aanklager van het hof hebben de Ivoriaanse

---

¹³¹ Tussen haakjes staat aangegeven vanaf welk jaar het genoemde instrument voor Ivoorkust verbindend is.

¹³² AP, *Ivory Coast recognizes jurisdiction of International Criminal Court*, 15 februari 2005.

autoriteiten op *ad hoc* basis ook toestemming gegeven ter plaatse onderzoek te doen.¹³³

Volgens de Ivoriaanse Grondwet prevaleren de bepalingen van alle geratificeerde en gepubliceerde internationale instrumenten boven de daarmee strijdige nationale wetgeving, dit op voorwaarde van reciprociteit.

3.1.2 Nationale wetgeving

Grondwet

De Grondwet van Ivoorkust van 23 juli 2000 bevat een opsomming van de mensenrechten die in Ivoorkust worden erkend en dienen te worden beschermd.¹³⁴ Naast rechten noemt de Grondwet een aantal plichten, welke bindend zijn voor alle personen die zich op het grondgebied van Ivoorkust bevinden, waaronder de plicht om de wetten van het land na te leven en de bij wet voorgeschreven fiscale lasten te voldoen.

Nationaliteitswetgeving

De regels inzake de verkrijging en het verlies van de Ivoriaanse nationaliteit zijn vervat in de Nationaliteitswet (wet 61-415) van 14 december 1961.¹³⁵ De Nationaliteitswet sluit het bezit van meervoudige nationaliteit niet uit. De Ivoriaanse nationaliteit gaat verloren door vrijwillige verkrijging of erkenning van een andere nationaliteit, maar in bepaalde gevallen is voor het daadwerkelijke verlies van de nationaliteit echter een daartoe strekkende machtiging van de Ivoriaanse regering noodzakelijk. De Ivoriaanse nationaliteit gaat niet verloren door het aanvragen van asiel of andere vorm van internationale bescherming buiten Ivoorkust.

---

¹³³ IRIN, *Côte d'Ivoire: UN confirms existence of blacklist of human rights abusers*, 31 januari 2005 en Human Rights Watch, *World Report 2006*, 18 januari 2006. Voor zover dezerzijds bekend heeft dit onderzoek (nog) niet plaatsgevonden.

¹³⁴ Een kopie van de Grondwet van Ivoorkust van 2000 is, naast andere Ivoriaanse wetgeving, verkrijgbaar op de website van UNHCR; zie <http://www.unhcr.org> > Research/Evaluation > Country of Origin and Legal Information > Legal Information > RefLeg National Legislation > Côte d'Ivoire [laatst geraadpleegd op 24 oktober 2006].

¹³⁵ *Loi n° 61-415 du 14 décembre 1961 portant Code de la nationalité*. Deze wet werd laatstelijk in 2005 gewijzigd bij presidentieel besluit n° 2005-03/PR van 15 juli 2005. Met het genoemde besluit werden de wijzigingen van artikel 53 van de Nationaliteitswet (zie paragraaf 3.1.2 van het algemeen ambtsbericht Ivoorkust van augustus 2006) ongedaan gemaakt. Voor een Nederlandse vertaling van de Ivoriaanse Nationaliteitswet wordt verwezen naar <http://www.kennisbanknationaliteitswetgeving.nl> [laatst geraadpleegd op 24 oktober 2006].

Sinds augustus 2006 dient in een geboorteakte naast andere gegevens tevens de nationaliteit van beide ouders van een kind expliciet te worden vermeld.¹³⁶

Amnestiewet

In augustus 2003 werd amnestie verleend aan alle burgers en militairen die in de periode in en na 2000 getracht hebben de regering omver te werpen.¹³⁷ De wet stelt personen die naar het buitenland waren uitgeweken in staat ongestraft naar Ivoorkust terug te keren.¹³⁸ Uitgesloten van amnestie zijn daders van economische delicten, buitenlandse huurlingen en personen die zich schuldig hebben gemaakt aan ‘ernstige schendingen’ van de mensenrechten. Dit laatste wordt in de wet niet nader gedefinieerd, maar aan de rechtspraak overgelaten.¹³⁹

3.2 Toezicht

Nationaal gouvernementeel

Ivoorkust kent geen effectieve instrumenten van toezicht op de naleving van mensenrechten op nationaal niveau.

Nadat dit reeds in het vredesakkoord van Linas-Marcoussis was vastgelegd, stuurde de Regering van Nationale Verzoening pas in de eerste helft van 2005 het wetsvoorstel inzake de Nationale Mensenrechtencommissie (*Commission Nationale des Droits de l’Homme de la Côte d’Ivoire*, CNDHCI) ter goedkeuring aan het parlement.¹⁴⁰ Voor zover bekend is het wetsvoorstel tot op heden niet aangenomen.

Nationaal niet-gouvernementeel

In Ivoorkust is een aantal nationale non-gouvernementele mensenrechtenorganisaties actief. Over het algemeen ondervinden deze

---

¹³⁶ Reuters, [War-riven Ivory Coast tightens nationality law](#), 3 augustus 2006.

¹³⁷ Hieronder vallen in ieder geval vergrijpen, waaronder ook desertie, begaan op 17 en 18 september 2000, 24 tot en met 27 oktober 2000, 4 en 5 december 2000, 7 en 8 januari 2001, 10 februari 2001, en 18 en 19 september 2002 en de daaropvolgende periode.

¹³⁸ SGVN, [First report of the Secretary-General on the United Nations Mission in Côte d’Ivoire](#), S/2003/801, 8 augustus 2003.

¹³⁹ IRIN, [Parliament approves amnesty law for rebels](#), 6 augustus 2003. De misdrijven genoemd in artikel 5 tot en met 8 van het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof (genocide, misdrijven tegen de menselijkheid, oorlogsmisdrijven en het misdrijf van agressie) zijn in ieder geval uitgesloten van amnestie, net als schendingen van het Afrikaans Handvest voor de rechten van de mens en van de volkeren.

¹⁴⁰ SGVN, [Fift progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d’Ivoire](#), S/2005/398, 17 juni 2005.

organisaties weinig hinder, maar het komt voor dat mensenrechtenactivisten bedreigd of mishandeld worden.¹⁴¹

Enkele, dezerzijds bekende, mensenrechtenorganisaties in Ivoorkust zijn bijvoorbeeld de *Ligue ivoirienne des droits de l'homme*, of de *Mouvement ivoirien des droits humains*,¹⁴² of de *Association pour la protection des droits de l'homme*. Er is geen informatie bekend over de activiteiten van deze organisaties in de verslagperiode.

Internationaal

Internationaal toezicht is sinds 19 september 2002 wegens de crisis zeer beperkt mogelijk geweest. Toezicht op de naleving van de mensenrechten vindt doorgaans plaats in het kader van de periodieke rapportage van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties over ONUCI.

Internationale niet-gouvernementele organisaties zoals *Amnesty International* of *Human Rights Watch* rapporteren met enige regelmaat over de situatie in Ivoorkust.

3.3 Naleving en schending

In het algemeen kan worden gesteld dat alle bij het conflict betrokken Ivoiriaanse partijen zich schuldig maken aan (ernstige) schendingen van mensenrechten, zoals wederrechtelijke vrijheidsberoving, mishandeling en foltering, verkrachting, ontvoering en moord.¹⁴³ Dergelijke schendingen worden in Ivoorkust doorgaans niet structureel of effectief onderzocht, bestraft en voorkomen.¹⁴⁴

3.3.1 Vrijheid van meningsuiting

De Grondwet erkent het recht op vrije meningsuiting, maar verbiedt tevens “alle vormen van propaganda” met als doel het aanzetten tot haat. In de praktijk

---

¹⁴¹ Freedom House, *Freedom in the World – Cote d'Ivoire (2006)*.

¹⁴² Afhankelijk van de bron wordt deze organisatie ook wel de *Mouvement ivoirien des droit de l'homme* genoemd.

¹⁴³ Zie US Department of State, *Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005*, 8 maart 2006 of Human Rights Watch, *World Report 2006*, 18 januari 2006.

¹⁴⁴ Human Rights Watch, *Côte d'Ivoire: The Human Rights Cost of the Political Impasse*, 21 december 2005. Zie ook SGVN, *Tenth report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire*, 17 oktober 2006; UNHCR, *Update on International Protection Needs of Asylum-Seekers from Côte d'Ivoire*, oktober 2006; Human Rights Watch, *World Report 2006*, 18 januari 2006 of Amnesty International, *Open Letter to the Members of the Peace and Security Council of the African Union Concerning the Situation in Côte d'Ivoire*, AFR 31/007/2006, 11 oktober 2006.

respecteren de Ivoriaanse autoriteiten de vrijheid van meningsuiting niet. Evenmin wordt het grondwettelijk verbod op het aanzetten tot haat nageleefd.¹⁴⁵

Journalisten worden in Ivoorkust regelmatig lastiggevallen en mishandeld. Het komt voor dat kritische journalisten (doods)bedreigingen ontvangen van de kant van aanhangers van de regering.¹⁴⁶ Journalisten leggen zichzelf, mede als gevolg van deze intimidaties, zelfcensuur op. Dit geldt niet alleen voor Ivoriaanse maar ook buitenlandse journalisten en – over het algemeen – ook voor andere personen dan journalisten, die dissidente opvattingen koesteren.¹⁴⁷

In de noordelijke delen van het land is de situatie niet anders, met dien verstande dat journalisten die zich negatief over de FN uitlaten, dergelijke risico's lopen.¹⁴⁸

In de door de FN gecontroleerde gebieden zijn pro-regeringskranten wel verkrijgbaar. De FN staan ook uitzendingen van de staatstelevisie en –radio toe.¹⁴⁹

Radio is voor veel Ivorianen het belangrijkste medium. Er zijn twee stations van de staatsradio en een aantal particuliere zenders. De staatsradio uit geen kritiek op de regering, maar de uitzendingen over politieke onderwerpen zijn genuanceerder dan voorheen. De private radiostations staan niet onder staatstoezicht, met uitzondering van *Radio Nostalgie*, dat is gelieerd aan de oppositiepartij RDR. Nationale regelgeving verbiedt dit station de uitzending van politiek commentaar.¹⁵⁰

---

¹⁴⁵ Zie US Department of State, Côte d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006; Reporters sans frontières, Côte d'Ivoire – Rapport annuel 2006, 3 mei 2006; Amnesty International, Côte d'Ivoire: Clashes between peacekeeping forces and civilians: lessons for the future, AFR 31/005/2006 en Open Letter to the Members of the Peace and Security Council of the African Union Concerning the Situation in Côte d'Ivoire, AFR 31/007/2006, 11 oktober 2006, 19 september 2006 of Freedom House, Freedom in the World – Cote d'Ivoire (2006).

¹⁴⁶ Zie in deze context Human Rights Watch, World Report 2006, 18 januari 2006; Amnesty International, Côte d'Ivoire: journalists threatened with death and rape in full view of the Ivorian security forces, AFR 31/001/2006, 19 januari 2006 en Côte d'Ivoire: Provide protection to journalists!, AFR/31/002/2006, 31 januari 2006; Freedom House, Freedom in the World – Cote d'Ivoire (2006) of Amnesty International, Open Letter to the Members of the Peace and Security Council of the African Union Concerning the Situation in Côte d'Ivoire, AFR 31/007/2006, 11 oktober 2006.

¹⁴⁷ US Department of State, Côte d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

¹⁴⁸ Amnesty International, Côte d'Ivoire: threats hang heavy over the future, 26 oktober 2005.

¹⁴⁹ US Department of State, Country reports on human rights practices 2005 – Côte d'Ivoire, 8 maart 2006.

¹⁵⁰ US Department of State, Côte d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

Veel Ivoriaanse media, met name die in Abidjan, staan onder directe controle van politieke partijen. De berichtgeving is vaak gekleurd en opruiend van toon.¹⁵¹ Met name media die sympathiseren met het FPI riepen en roepen op tot geweld, uitsluiting van bepaalde groepen en hervatting van de gewapende strijd. In sommige gevallen is de berichtgeving racistisch van toon en gericht op het aanwakkeren van etnische conflicten in het land.¹⁵² Sommige bronnen spreken in dit kader zelfs van “haat-media”.¹⁵³

De VN radiozender ONUCI FM, die als oogmerk het uitzenden van objectieve en verzoenende programma's heeft, is inmiddels te ontvangen in Abidjan, Daloa, Korhogo, Bouaké, Bouna en Daoukro . Daarnaast beschikt de radiozender over een mobiele unit, waarmee live programma's vanuit het veld kunnen worden uitgezonden.¹⁵⁴

3.3.2 Vrijheid van vereniging en vergadering

Vrijheid van vereniging

De vrijheid van vereniging wordt expliciet in de Grondwet gewaarborgd, met inbegrip van politieke partijen en vakbonden. Voor politieke partijen geldt in het bijzonder dat zij hun activiteiten kunnen ontplooiën op voorwaarde dat zij de wetten en de soevereiniteit van het land respecteren. Partijen en politieke groeperingen opgericht langs etnische en religieuze lijnen zijn wettelijk verboden.

De autoriteiten van Ivoorkust respecteren, over het algemeen, de vrijheid van vereniging en staan de oprichting van politieke partijen, vakbonden en vakverenigingen, studentenverenigingen en godsdienstige gemeenschappen toe. Ondanks het wettelijke verbod op politieke partijen langs etnische of religieuze lijnen, spelen deze twee factoren in de praktijk een belangrijke rol binnen de aanhang van de meeste politieke partijen.¹⁵⁵

Op de universiteiten bestaan verschillende studentenverenigingen. De leden van de met de regering sympathiserende *Fédération estudiantine et scolaire de Côte*

---

¹⁵¹ IRIN, Using the media to orchestrate violence, 26 januari 2006 en US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

¹⁵² SGVN, Eighth report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2006/222, 11 april 2006.

¹⁵³ Amnesty International, Côte d'Ivoire: journalists threatened with death and rape in full view of the Ivorian security forces, 19 januari 2006; UN News, Côte d'Ivoire: UN warns of worrying rights situation, with media fanning hatred, 17 maart 2006.

¹⁵⁴ SGVN, Eighth report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2006/222, 11 april 2006.

¹⁵⁵ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

d'Ivoire (FESCI) vallen regelmatig leden van andere verenigingen en individuele studenten lastig, die zij ervan verdenken de oppositie te steunen. Met name leden van de *Association générale des étudiants et élèves de Côte d'Ivoire* (AGEECI) liggen onder vuur van de FESCI. Regelmatig worden leden van de AGEECI lastig gevallen en mishandeld en soms wordt het hen onmogelijk gemaakt nog langer lessen te volgen. De autoriteiten treden niet op tegen de activiteiten van de FESCI.¹⁵⁶

Vrijheid van vergadering

De vrijheid van vergadering behoort tot een van de mensenrechten die door de Grondwet van Ivoorkust worden gegarandeerd. In de praktijk respecteren de autoriteiten dit recht niet altijd.

Het verbod op demonstraties op de openbare weg in Abidjan, dat sinds 13 december 2005 van kracht is, werd op 14 juni 2006 met een periode van zes maanden verlengd.¹⁵⁷ Manifestaties moeten drie dagen van tevoren worden aangemeld bij het ministerie van Veiligheid of het ministerie van Binnenlandse Zaken. De autoriteiten verbieden sommige bijeenkomsten op grond van overwegingen van openbare orde.¹⁵⁸ Volgens een presidentiële verordening moeten bijeenkomsten op universiteitscampussen nadrukkelijk vooraf worden goedgekeurd.¹⁵⁹

In de praktijk worden aanhangers van oppositiepartijen met regelmaat lastig gevallen, geïntimideerd en soms mishandeld door leden van de veiligheidsdiensten.¹⁶⁰ Daarnaast komt het voor dat publieke bijeenkomsten van oppositionele groeperingen al dan niet met (veel) geweld verstoord en/of uiteengedreven worden door sympathisanten van president Gbagbo, dit vaak zonder dat de aanwezige politie of ordediensten ingrijpen.¹⁶¹

Medio oktober 2006 – ten tijde van de vergadering van de Vredes- en Veiligheidsraad van de Afrikaanse Unie (zie paragraaf 2.4 van dit ambtsbericht) – vonden in Abidjan enkele betogingen van tegenstanders van president Gbagbo plaats. Door aanhangers van Gbagbo werden tegenbetogingen georganiseerd. De aanhangers van Gbagbo riepen op tot ontslag van premier Banny, vertrek van de

---

¹⁵⁶ Human Rights Watch, "Because they have the guns, ...", 24 mei 2006 en Human Rights Watch, World Report 2006, 18 januari 2006.

¹⁵⁷ AFP, Côte d'Ivoire: interdiction des manifestations renouvelée pour six mois, 14 juni 2006.

¹⁵⁸ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

¹⁵⁹ Freedom House, Freedom in the World – Cote d'Ivoire (2006).

¹⁶⁰ Human Rights Watch, Côte d'Ivoire: The Human Rights Cost of the Political Impasse, 21 december 2005.

¹⁶¹ Zie bijvoorbeeld US Department of State, Cote d'Ivoire, International Religious Freedom Report 2006, 15 september 2006.

ONUCI en *Licorne*-troepen evenals opheffing van de Vertrouwenszone en de Internationale Werkgroep (zie paragraaf 2.4 van dit ambtsbericht).¹⁶²

3.3.3 Vrijheid van godsdienst en overtuiging¹⁶³

De Grondwet erkent de vrijheid van godsdienst en overtuiging (artikel 9 Gw). Over het algemeen wordt deze vrijheid gerespecteerd.¹⁶⁴ Ivoorkust kent geen staatsgodsdienst.

Ivoorkust kent een registratieplicht voor godsdienstige groepen en gemeenschappen. Registratie wordt verleend na een onderzoek naar de (voorgenomen) activiteiten van de groep door het ministerie van Veiligheid. In de praktijk is een dergelijke registratie een routinekwestie. In de verslagperiode zijn geen gevallen bekend van willekeurige weigering van registratie.

Hoewel christenen geen meerderheid in het land vormen, kan worden gesteld dat de overheid om historische en etnische redenen christenen bevoordeelt. In de praktijk nemen niettemin ook andere godsdienstige groepen actief deel aan het politiek leven van het land. Binnen de overheid bekleden bijvoorbeeld moslims meerdere hoge posities, waaronder ministeriële posten. Echter, omdat vele sympathisanten van de FN uit het noorden van Ivoorkust – dat overwegend islamitisch is – afkomstig zijn en de zuidelijke bevolking overwegend christelijk is, kunnen islamitische burgers in het zuiden geconfronteerd worden met de verdenking dat zij de FN steunen.¹⁶⁵

De huidige (conflict)situatie in Ivoorkust vindt haar oorzaken niet in godsdienstige, maar voornamelijk politieke en deels etnische spanningen. In de verslagperiode hebben de vertegenwoordigers van alle godsdienstige groepen zich ingespannen voor nationale verzoening.

---

¹⁶² Le Monde, Partisans et opposants de Laurent Gbagbo manifestent à l'approche de la réunion cruciale d'Addis Abeba, 15 oktober 2006 of IRIN, Cote d'Ivoire: Call for departure of French peacekeepers, 25 september 2006. Voor zover dezerzijds bekend leidde deze betogingen niet tot grote ongeregelheden. In de schermutselingen tussen de gendarmerie en betogers viel, voor zover bekend, één dode; zie Jeune Afrique, Nouveau round pour tandem Gbagbo-Banny, 5-11 november 2006.

¹⁶³ US Department of State, Cote d'Ivoire, International Religious Freedom Report 2006, 15 september 2006 en US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

¹⁶⁴ Zie echter Freedom House, Freedom in the World – Cote d'Ivoire (2006) die een andere mening is toegedaan.

¹⁶⁵ Zie Freedom House, Freedom in the World – Cote d'Ivoire (2006).

3.3.4 Bewegingsvrijheid en (reis)documenten

Binnenlands

Tussen het noorden en het zuiden van Ivoorkust is verkeer van personen en goederen in theorie mogelijk. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor burgers om door het land te reizen zeer beperkt.¹⁶⁶ Dit is grotendeels te wijten aan het grote aantal wegversperringen dat gepasseerd moet worden. Omdat de bewaking van wegversperringen vaak overgelaten wordt aan slecht betaalde, ongedisciplineerde en niet zelden corrupte agenten en soldaten of ‘burgercomités’, worden reizigers gedwongen te betalen voor het passeren, lastiggevallen of geïntimideerd.¹⁶⁷ Reizigers die niet kunnen betalen, worden soms gedetineerd totdat zij door anderen vrijgekocht worden.¹⁶⁸ Zij lopen tevens het risico om mishandeld te worden.¹⁶⁹ Dit geldt in beginsel voor alle delen van het land.¹⁷⁰

Bij de wegversperringen wordt naar identiteitskaarten gevraagd, maar ook naar andere, soms niet bestaande, documenten. Als de dienstdoende agenten of soldaten niet tevreden zijn met het bedrag dat een reiziger overhandigt, worden identiteitskaart en andere documenten zoals een rijbewijs vaak ingenomen. Hiermee is betrokkene weer kwetsbaarder voor afpersing bij de volgende wegversperring.¹⁷¹ Deze praktijken zijn, in de zuidelijke delen van het land, vooral gericht op reizigers komend uit de noordelijke door de FN gecontroleerde gebieden, niet-Ivorianen en Ivorianen met een ‘noordelijk klinkende achternaam’. Zij worden ook vaak voor een hoger bedrag afgeperst dan andere reizigers.¹⁷² Het komt voor dat identiteitsdocumenten van niet-Ivorianen door de veiligheidstroepen worden geconfisqueerd en/of vernietigd.¹⁷³

In Abidjan worden de wegversperringen bemand door de ordediensten; volgens de regering met het oog op de veiligheid. In de praktijk worden de wegversperringen, die soms minder dan 100 meter van elkaar zijn verwijderd, slechts gebruikt om voorbijgangers af te persen, met name de buitenlanders onder hen.¹⁷⁴

---

¹⁶⁶ Freedom House, Freedom in the World – Cote d’Ivoire (2006).

¹⁶⁷ Human Rights Watch, Côte d’Ivoire: The Human Rights Cost of the Political Impasse, 21 december 2005.

¹⁶⁸ IRIN, Rebels with a cause, but no training, 11 maart 2005.

¹⁶⁹ Human Rights Watch, “Because they have the guns, ...”, 24 mei 2006.

¹⁷⁰ Zie in deze context ook US Department of State, Cote d’Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

¹⁷¹ Human Rights Watch, “Because they have the guns, ...”, 24 mei 2006.

¹⁷² Human Rights Watch, Côte d’Ivoire: The Human Rights Cost of the Political Impasse, 21 december 2005 en “Because they have the guns ...”, 24 mei 2006.

¹⁷³ US Department of State, Cote d’Ivoire, International Religious Freedom Report 2006, 15 september 2006.

¹⁷⁴ Human Rights Watch, Côte d’Ivoire: The Human Rights Cost of the Political Impasse, 21 december 2005.

De situatie in het noorden is niet anders. Ook daar worden burgers bij wegversperringen bedreigd en afgeperst. Deze praktijk wordt door de leiding van de FN gedoogd en soms zelfs gerechtvaardigd met het argument dat de rebellen geen middelen hebben om hun soldaten te betalen.¹⁷⁵

Zowel FN als het nationale leger trachten in voorkomende gevallen de bewegingsvrijheid van ONUCI- en *Licorne*-soldaten te beperken.

*Internationaal*¹⁷⁶

Ivorianen kunnen in beginsel zonder beperkingen van en naar het buitenland reizen. Terugkerende (ex-)asielzoekers worden, mits in het bezit van een reisdocument, voor zover bekend niet anders behandeld dan andere Ivoriaanse reizigers.

De internationale luchthaven van Ivoorkust is gelegen nabij Abidjan. De luchthaven wordt onder andere aangedaan door de volgende luchtvaartmaatschappijen:

- internationale vluchten: Air France, Kenya Airways, Royal Air Maroc, SN Brussels Airways, South African Airways;
- regionale en lokale vluchten: Air Ivoire, Air Sénégal, Weasua Air Transport.

De reizigerscontrole op de moderne luchthaven van Abidjan is redelijk georganiseerd. Ivoriaanse staatsburgers dienen bij vertrek te beschikken over een geldige nationale identiteitskaart of verblijfsvergunning. Ingezetenen van Ivoorkust (niet-staatsburgers) dienen voor verblijf een geldig paspoort en een geldige verblijfsvergunning te kunnen tonen. Onderdanen van andere ECOWAS-lidstaten dan Ivoorkust hebben voor verblijf in Ivoorkust van minder dan één maand alleen een paspoort of een nationale identiteitskaart nodig, voor een verblijf langer dan één maand zijn een paspoort en visum vereist. Reizigers met een andere nationaliteit dienen een geldig paspoort met visum te kunnen tonen. Voor alle reizigers geldt dat een gele-koortsvaccinatie verplicht is.

De grens met Ghana in de noordelijke delen van het land staat onder controle van de FN, die zelf vastgestelde – en door de bevolking als zeer hoog ervaren – douanetarieven hanteert.¹⁷⁷

---

¹⁷⁵ Human Rights Watch, *Côte d'Ivoire: The Human Rights Cost of the Political Impasse*, 21 december 2005.

¹⁷⁶ Informatie in deze subparagraaf is afkomstig van vorige ambtsberichten. Nieuwe informatie over dit onderwerp is niet beschikbaar.

¹⁷⁷ IRIN, *Rebels with a cause, but no training*, 11 maart 2005.

*Internationale reisdocumenten*¹⁷⁸

Ivoriaanse paspoorten worden afgegeven onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Vanaf de leeftijd van 18 jaar kan zelfstandig een paspoort worden aangevraagd. Een paspoort wordt centraal afgegeven in Abidjan en kan worden aangevraagd bij de politie (*Sûreté*), afdeling *Police air et frontières*. Bij de aanvraag dienen de volgende documenten te worden overlegd: 4 pasfoto's, een geboorteakte van de aanvrager tezamen met de geboorteaktes van zijn/haar beide ouders, een identiteitskaart en een bewijs van nationaliteit. Een paspoort is drie jaar geldig, met de mogelijkheid tot verlenging voor een additionele periode van niet langer dan vijf jaar. De kosten bedragen XOF 20.000 (ongeveer 30 euro).¹⁷⁹ Dienstpaspooten en diplomatieke paspoorten worden afgegeven onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

*Identificatieplicht*¹⁸⁰

Begin 2003 is de Ivoriaanse overheid gestopt met het uitgeven van identiteitsdocumenten, omdat in het kader van het akkoord van Linas-Marcoussis nieuwe regels zouden worden opgesteld. Deze nieuwe regels blijven echter een voortdurende bron van politieke onenigheid. Het verkrijgen van nieuwe identiteitskaarten is voor zover bekend op dit moment dan ook niet mogelijk. Het is wel mogelijk een nieuwe identiteitskaart aan te vragen. In dat geval krijgt de aanvrager een bewijs met vermelding dat de kaart is aangevraagd.

Voor 2003 konden staatsburgers vanaf vijftien jaar hun nationale identiteitskaart (*Carte nationale d'identité*) verkrijgen bij het Nationale Bureau voor Identificatie (*Office nationale d'identification*, afgekort: O.N.I.).¹⁸¹ Een aanvraag voor de identiteitskaart wordt ingediend bij een van de lokale vertegenwoordigingen van het O.N.I.. Indien een identiteitskaart voor de eerste maal wordt aangevraagd dient een Ivoriaan van geboorte zijn/haar geboorteakte te overleggen en leges ten hoogste van XOF 1000 (ongeveer 1,50 euro) te voldoen. Voor hen die de Ivoriaanse nationaliteit door naturalisatie hebben verkregen, geldt dat zij ook een afschrift van het naturalisatiebesluit moeten overleggen.

Iedere buitenlander die voornemens is om zijn hoofdverblijf in Ivoorkust te vestigen of die langer dan drie maanden in Ivoorkust verblijft, dient in het bezit te zijn van een verblijfsvergunning (*carte de séjour* of, afhankelijk van het geval, *carte de réfugié*).

---

¹⁷⁸ Informatie in deze subparagraaf is afkomstig van vorige ambtsberichten. Nieuwe informatie over dit onderwerp is niet beschikbaar.

¹⁷⁹ Het gemiddelde jaarinkomen in Ivoorkust bedraagt 660 USD (BBC News, *Country profile Ivory Coast*, 18 december 2004).

¹⁸⁰ Informatie in deze subparagraaf is afkomstig van vorige ambtsberichten. Nieuwe informatie over dit onderwerp is niet beschikbaar.

¹⁸¹ Artikel 1, Besluit nr. 2002-331 van 13 juni 2002 betreffende de verlenging van de geldigheid van identiteitsbewijzen.

Geregistreerde Liberiaanse vluchtelingen, verblijvend in de ontvangstzone (*zone d'accueil*) in de grensgebieden, bezitten een identiteitskaart, afgegeven door de lokale autoriteiten. Het is vluchtelingen uit deze categorie niet toegestaan zich vrij te vestigen buiten die zone. Geregistreerde stedelijke vluchtelingen zijn veelal in het bezit van hetzij een vluchtelingenkaart (*carte de réfugié*) hetzij een verblijfsvergunning (*carte de séjour*). De vluchteling die houder is van een verblijfsvergunning, kan zich in principe vrij bewegen maar zich niet zonder toestemming van de autoriteiten elders vestigen.

In de door de FN gecontroleerde gebieden worden geboortes niet geregistreerd. Er worden ook geen geboorteaktes verstrekt.

3.3.5 **Rechtsgang**

In Ivoorkust heerst ten aanzien van mensenrechtenschendingen een cultuur van straffeloosheid. De regering noch de FN hebben daadwerkelijk stappen ondernomen om daders van schendingen van mensenrechten aan te pakken.¹⁸² Ook de activiteiten van de milities en *Jeunes patriotes* werden door de regering getolereerd. Arrestanten die worden verdacht van mensenrechtenschendingen worden zonder aanklacht of veroordeling vrijgelaten door de regering of de FN zodra ONUCI- of *Licorne*-soldaten de arrestanten aan hen overdragen.¹⁸³

Het gerechtelijk apparaat functioneert langzaam en ondoorzichtig. Rechters laten zich in gevoelige zaken beïnvloeden door politieke druk en zijn omkoopbaar. Ook de politie maakt zich vaak schuldig aan corruptie.¹⁸⁴

In het noorden en in de Vertrouwenszone functioneren overheidsorganen en het gerechtelijk apparaat sinds september 2002 niet of nauwelijks meer.¹⁸⁵ In de praktijk oefenen de FN hun gezag uit door middel van (het dreigen met) geweld,

---

¹⁸² Human Rights Watch, Côte d'Ivoire: The Human Rights Cost of the Political Impasse, 21 december 2005 en World Report 2006, 18 januari 2006; Amnesty International, Côte d'Ivoire: Clashes between peacekeeping forces and civilians: lessons for the future, AFR 31/005/2006, 19 september 2006 of Freedom House, Freedom in the World – Cote d'Ivoire (2006).

¹⁸³ IRIN, Killings, torture and rape go unpunished on both sides of the frontline, 13 oktober 2005; Human Rights Watch, Côte d'Ivoire: The Human Rights Cost of the Political Impasse, 21 december 2005.

¹⁸⁴ US Department of State, Cote d'Ivoire, International Religious Freedom Report 2006, 15 september 2006.

¹⁸⁵ Human Rights Watch, "Because they have the guns, ...", 24 mei 2006 of SGVN, Report of the Secretary-General on children and armed conflict in Côte d'Ivoire, S/2006/835, 25 oktober 2006.

hetgeen bijdraagt aan de onveiligheid en de mensenrechtenschendingen in het noorden.¹⁸⁶ Het gebied van de FN is verdeeld in tien districten, met elk een eigen politiemacht aangevoerd door een commissaris, die belast is met bestrijding van alle vormen van misdaad. Deze commissarissen fungeren in feite als politie, openbaar aanklager en rechter. Sommige commissarissen leggen straffen op die in lijn zijn met het Ivoriaanse strafrecht, anderen hanteren hun eigen maatstaven. Verdachten hebben geen recht op een advocaat en de commissarissen staan onder grote invloed van de militaire leiders van de FN. Als gevolg hiervan zijn de uitkomsten van een dergelijke procedure in het noorden volledig arbitrair. Misdrijven gepleegd door leden van de FN, inclusief mensenrechtenschendingen, worden zelden vervolgd.¹⁸⁷ De FN hebben ONUCI en de internationale gemeenschap om hulp gevraagd bij het herstel van het gerechtelijk apparaat, maar gedurende de verslagperiode werd voor zover bekend geen vooruitgang geboekt.¹⁸⁸

3.3.6 Arrestaties, detenties en verdwijningen

Wederrechtelijke vrijheidsontneming is in de Grondwet verboden. Juridisch gezien kan een persoon in Ivoorkust na aanhouding gedurende niet langer dan 48 uur worden vastgehouden, dit in afwachting van een officiële aanklacht en (eventuele) strafvervolging.¹⁸⁹ Daarna dient elke verlenging van voorarrest te worden goedgekeurd door de rechter. In de praktijk worden deze waarborgen niet gerespecteerd. In zowel de door de regering als door de FN gecontroleerde gebieden vinden buitengerechterlijke (en vaak willekeurige) arrestaties en detenties plaats. Niet zelden betreft het politiek gemotiveerde detenties. Dit geldt ook voor verdwijningen.¹⁹⁰

Volgens sommige bronnen zouden veiligheidsdiensten in Ivoorkust burgers, onder wie buitenlanders, aanhouden en gedwongen arbeid laten verrichten, waarna betrokkenen werden vrijgelaten.¹⁹¹

---

¹⁸⁶ Human Rights Watch, Côte d'Ivoire: The Human Rights Cost of the Political Impasse, 21 december 2005.

¹⁸⁷ Human Rights Watch, "Because they have the guns, ...", 24 mei 2006.

¹⁸⁸ SGVN, Eighth report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2006/222, 11 april 2006. Dezerzijds zijn geen recentere gegevens beschikbaar.

¹⁸⁹ De periode van 48 uur detentie, kan zonder rechterlijke tussenkomst met nogmaals 48 uur worden verlengd.

¹⁹⁰ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

¹⁹¹ Dit betreft niet bevestigde bronnen; zie US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

Ontvoering van kinderen ten behoeve van mensenhandel, dwangarbeid en prostitutie komt overal in Ivoorkust voor.¹⁹²

Een groot deel van alle gedetineerden – circa 30% – is (nog) niet veroordeeld, maar wordt langer dan de voorgeschreven 48 uur zonder enige vorm van proces in voorarrest gehouden. In sommige gevallen betreft het personen die al jaren in afwachting zijn van definitieve berechting. Ook de *Direction de la surveillance du territoire* (DST), een ongeüniformeerde afdeling van de politie die verantwoordelijk is voor de nationale veiligheid, zou gedetineerden langer vasthouden dan wettelijk is toegestaan. De DST en andere politiediensten zouden sommige gedetineerden contact met een advocaat of met familieleden ontzeggen. Er werden naar verluidt ook gedetineerden door de politie en gendarmerie vastgehouden in irreguliere detentiecentra in militaire kampen, zonder dat er een proces volgde. Ook zou er sprake zijn van gedwongen bekentenissen.¹⁹³ Voor (relatief) welgestelde gedetineerden zou het mogelijk zijn om zich vrij te kopen.¹⁹⁴

ONUICI, ICRC, *Artsen zonder Grenzen* en andere hulporganisaties hebben doorgaans toegang tot de gevangenen in regeringsgebied.¹⁹⁵

Ook de FN houden er detentiecentra op na, waar gevangenen *incommunicado* worden vastgehouden.¹⁹⁶ Deze faciliteiten staan doorgaans, maar niet altijd, open voor bezoeken van het ICRC en ONUICI.¹⁹⁷ In de door FN gecontroleerde gebieden lopen (vermeende) aanhangers van president Gbagbo risico gearresteerd of gedetineerd te worden. Dit geldt ook voor burgers die zich kritisch uitlaten over de FN.¹⁹⁸

Situatie in gevangenen

De situatie in de overheidsgevangenen is over het algemeen slecht.¹⁹⁹ De voedselvoorziening en de medische faciliteiten, met name voor vrouwen, zijn

---

¹⁹² SGVN, Report of the Secretary-General on children and armed conflict in Côte d'Ivoire, S/2006/835, 25 oktober 2006.

¹⁹³ Zie US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

¹⁹⁴ IRIN, When a sentence to jail can be a sentence to death, 17 mei 2005.

¹⁹⁵ IRIN, When a sentence to jail can be a sentence to death, 17 mei 2005.

¹⁹⁶ Human Rights Watch, “Because they have the guns, ...”, 24 mei 2006.

¹⁹⁷ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006. Zie ook Amnesty International, Côte d'Ivoire/Fear of torture or ill-treatment/incommunicado detention, 6 april 2005.

¹⁹⁸ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006 en Human Rights Watch, Côte d'Ivoire: The Human Rights Cost of the Political Impasse, 21 december 2005.

¹⁹⁹ IRIN, When a sentence to jail can be a sentence to death, 17 mei 2005 of US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

ontoereikend en er is sprake van overbevolking.²⁰⁰ Mannen en vrouwen worden gescheiden van elkaar gedetineerd; minderjarige en volwassen worden niet in alle gevallen gescheiden gedetineerd. Er zijn berichten van vrouwelijke gevangenen die seksuele relaties onderhouden met gevangenenbewaarders in ruil voor voedsel of bepaalde voorrechten.²⁰¹

3.3.7 Mishandeling en foltering

Mishandeling en foltering, evenals alle andere vormen van onmenselijke of mensonterende bestraffing, zijn grondwettelijk verboden (artikel 2 Gw). In de praktijk wordt dit verbod niet nageleefd.

Mishandeling en marteling (van gevangenen) door de politie of veiligheidsdiensten komen op grote schaal voor. Met name buitenlanders afkomstig uit de West-Afrikaanse regio en Ivorianen uit het noorden van het land lopen gevaar om zonder aanwijsbare reden te worden gearresteerd en vervolgens mishandeld.²⁰²

Ook in de door de FN gecontroleerde gebieden komen mishandeling en marteling van burgers en overheidsbeambten voor. Dit geldt met name, maar niet alleen, ten aanzien van (vermeende) sympathisanten van president Gbagbo en het FPI.²⁰³

In alle delen van Ivoorkust komen verkrachting en seksueel geweld gepleegd door gewapende strijders voor, zowel door leden van de FN en aan de FN-gelieerde groeperingen als de FANCI, pro-regeringsmilities en andere gewapende groepen.²⁰⁴

3.3.8 Buitengerechtelijke executies en moorden

In alle delen van Ivoorkust vinden standrechtelijke en buitengerechtelijke executies plaats. Zij worden gepleegd door alle bij het conflict betrokken

---

²⁰⁰ Zie SGVN, Eighth report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2006/222, 11 april 2006.

²⁰¹ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

²⁰² US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006 en Human Rights Watch, "Because they have the guns, ...", 24 mei 2006.

²⁰³ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006 en Human Rights Watch, Côte d'Ivoire: The Human Rights Cost of the Political Impasse, 21 december 2005.

²⁰⁴ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

Ivoriaanse partijen.²⁰⁵ De executies worden vaak gepleegd onder het mom van criminaliteitsbestrijding.²⁰⁶ Personen afkomstig uit het noorden van het land, immigranten uit andere Afrikaanse landen en (vermeende) sympathisanten van de FN lopen in het zuiden van Ivoorkust een verhoogd risico om slachtoffer te worden van buitengerechtelijke executies en moorden.²⁰⁷

3.3.9 Doodstraf

De Grondwet verbiedt iedere sanctie waarbij het menselijk leven wordt ontnomen (artikel 2 Gw). Het Wetboek van Strafrecht is overigens nog steeds niet in overeenstemming gebracht met de Grondwet. Volgens artikel 34 van het Wetboek van Strafrecht kan de doodstraf nog steeds worden uitgesproken. Voor zover dezerzijds bekend zijn in de verslagperiode geen doodvonnissen uitgesproken en/of voltrokken.

3.3.10 Mensenhandel

Volgens de Grondwet van Ivoorkust heeft eenieder het recht op persoonlijke vrijheid en onschendbaarheid (artikel 2 Gw). Elke vorm van slavernij en dwangarbeid is verboden (artikel 3 Gw). Handel in mensen wordt, daarentegen, niet expliciet en als zodanig verboden of strafbaar gesteld.²⁰⁸

In de praktijk blijft mensenhandel een probleem in Ivoorkust. Binnen de mensenhandelnetwerken fungeert Ivoorkust als een land van zowel bestemming als oorsprong. Slachtoffers van mensenhandel zijn met name vrouwen en kinderen die – al dan niet gedwongen – in Ivoorkust werkzaam zijn in de agrarische sector, als huishoudelijke hulp of in de prostitutie.²⁰⁹ Het overgrote deel van slachtoffers is afkomstig uit de omliggende landen.²¹⁰

---

²⁰⁵ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006; Human Rights Watch, World Report 2006, 18 januari 2006 en Freedom House, Freedom in the World – Cote d'Ivoire (2006).

²⁰⁶ Human Rights Watch, Côte d'Ivoire: The Human Rights Cost of the Political Impasse, 21 december 2005 en Human Rights Watch, World Report 2006, 18 januari 2006.

²⁰⁷ Human Rights Watch, World Report 2006, 18 januari 2006.

²⁰⁸ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

²⁰⁹ Zo is bijvoorbeeld, volgens sommige schattingen, circa 60% van alle prostituees in Abidjan van niet-Ivoriaanse afkomst; zie US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006. Zie ook IRIN, Killings, torture and rape go unpunished on both sides of the front line, 13 oktober 2005.

²¹⁰ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

Ivoorkust was een van de negen West-Afrikaanse landen die op 27 juli 2005 een samenwerkingsovereenkomst ter bestrijding van handel in kinderen hebben ondertekend.²¹¹ Zowel de ontvoering van kinderen ten behoeve van mensenhandel als mensenhandel in kinderen komen voor in Ivoorkust.²¹²

3.4 Positie van specifieke groepen

3.4.1 Vrouwen en meisjes

Wetgeving en maatschappelijke positie

De Grondwet garandeert de gelijkheid van man en vrouw (artikel 2, 7 en 17 Gw). In praktijk is de positie van vrouwen in Ivoorkust echter ondergeschikt aan die van de man. Ondanks een progressief regeringsbeleid worden vrouwen op vele gebieden gediscrimineerd. Diverse vrouwenorganisaties maken zich sterk voor een verbetering van de positie van de vrouw.²¹³

(Seksueel) geweld tegen vrouwen

Geweld tegen vrouwen, met inbegrip van seksueel geweld, komt op grote schaal voor in Ivoorkust. Vrouwenmishandeling in de context van huiselijk geweld wordt door de politie en rechtbanken doorgaans gezien als een huiselijk probleem, tenzij het om zware mishandeling gaat of indien de vrouw zelf expliciet aangifte doet. Echter, sociale druk van de familie weerhoudt vrouwen er vaak van om aangifte te doen of te volharden in een ingediende klacht.²¹⁴

Verkrachting is strafbaar in Ivoorkust. Er staat een gevangenisstraf op van tussen vijf en tien jaar. In de praktijk wordt in Ivoorkust nauwelijks opgetreden tegen daders van verkrachting. Strafrechtelijke vervolging wordt wel in bepaalde gevallen ingesteld, bijvoorbeeld wanneer het slachtoffer minderjarig is.²¹⁵ Het is niet bekend hoe wijdverbreid verkrachting is omdat ook hier van de meeste gevallen geen aangifte wordt gedaan.

---

²¹¹ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

²¹² SGVN, Report of the Secretary-General on children and armed conflict in Côte d'Ivoire, S/2006/835, 25 oktober 2006 en Freedom House, Freedom in the World – Cote d'Ivoire (2006).

²¹³ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

²¹⁴ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

²¹⁵ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

De niet-gouvernementele organisatie *International Rescue Committee* heeft in Man en Danané sociale centra opgericht om slachtoffers van verkrachting en andere vormen van seksueel geweld te ondersteunen. *Save the Children* helpt in Danané, Sangouiné en Yoleu jonge alleenstaande moeders, die voorheen bij de strijdende partijen verbleven, om eigen inkomsten te genereren.²¹⁶

Binnen ONUCI bestaat een groep die beleid ontwikkelt inzake seksuele uitbuiting en seksueel misbruik door ONUCI.²¹⁷ Daarnaast richt de *Gender Unit* van ONUCI zich op het vergroten van de politieke betrokkenheid van vrouwen, onder andere door het trainen van vrouwelijke kandidaten voor de komende verkiezingen.²¹⁸

*Genitale verminking*²¹⁹

Sinds 1998 is genitale verminking in Ivoorkust officieel bij wet verboden. Onder ‘genitale verminking’ wordt in ieder geval verstaan het toebrengen van schade aan het vrouwelijke geslachtsorgaan door middel van gedeeltelijk of geheel verwijderen, uitsnijden of desensibiliseren daarvan, die schadelijk is voor de gezondheid van de vrouw. Op het toebrengen van genitale verminking staat een gevangenisstraf van één tot vijf jaar en een boete tussen XOF 360.000 en XOF 2.000.000 (ongeveer EUR 540 en EUR 3.000). Voor artsen geldt strafverdubbeling. Indien het slachtoffer komt te overlijden kan een gevangenisstraf van vijf tot twintig jaar worden opgelegd.

Ondanks dit wettelijk verbod komt genitale verminking van vrouwen nog steeds voor in Ivoorkust. In het land wordt met name de zogenaamde “type II” excisie uitgevoerd, dat wil zeggen het verwijderen van de clitoris en (delen van) de kleine schaamlippen. Het percentage Ivoriaanse vrouwen dat besneden is, wordt geschat op tussen 45% en 60%. In het algemeen komt genitale verminking met name voor onder de plattelandsbevolking in het noorden en westen en in mindere mate in de centrale en zuidelijke delen van het land. Genitale verminking komt met name voor binnen de moslimgemeenschap en de groepen die de traditionele (animistische) geloven aanhangen. Slechts een relatief klein deel van de christelijke vrouwen in Ivoorkust is besneden. Ook het opleidingsniveau is een relevante factor in de context van genitale verminking van vrouwen in Ivoorkust.

---

²¹⁶ OCHA, Weekly update no. 12, 17-24 juli 2005.

²¹⁷ SGVN, Fifth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d’Ivoire, S/2005/398, 17 juni 2005.

²¹⁸ SGVN, Eighth report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d’Ivoire, S/2006/222, 11 april 2006.

²¹⁹ Zie onder andere US Department of State, Cote d’Ivoire: Report on Female Genital Mutilation (FGM) or Female Genital Cutting (FGC), 1 juni 2001; US Department of State, Cote d’Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006; The Center for Reproductive Law and Policy / Groupe de recherche femmes et lois au Sénégal (GREFELS), Women of the World: Laws and Policies Affecting Their Reproductive Lives, december 1999; UNICEF, Cote d’Ivoire; FGM/C Country Profile, november 2005.

Over het algemeen kan, volgens de genoemde bronnen, worden gesteld dat hoe hoger het opleidingsniveau van de vrouw, hoe kleiner de kans dat haar dochters onderworpen worden aan genitale verminking.

Veel ouders in de steden laten hun dochters in het dorp van herkomst besnijden. Genitale verminking wordt meestal uitgevoerd bij jonge meisjes of bij meisjes in de puberteit. De geraadpleegde bronnen signaleren daarnaast dat de praktijk van genitale verminking van baby's steeds vaker voorkomt in Ivoorkust. Het komt ook voor dat jonge vrouwen vlak vóór het sluiten van een huwelijk alsnog genitaal verminkt worden, vaak op verzoek of aandringen van (de familie van) de toekomstige echtgenoot, omdat de vrouw anders als 'onrein' zou worden beschouwd. Er is geen informatie beschikbaar over mogelijke praktijken van 'herbesnijdenis' of (gedwongen) genitale verminking op een latere leeftijd.

Het Nationale Comité ter bestrijding van Schadelijke Traditionele Gebruiken probeert traditionele leiders bewust te maken van de gevolgen van genitale verminking.²²⁰

Prostitutie

Prostitutie is niet strafbaar in Ivoorkust, doch alleen voor zover het een overeenkomst tussen twee instemmende volwassenen betreft en de daad niet in het openbaar wordt verricht. Tippelen en souteneurschap zijn daarentegen wettelijk verboden en strafbaar.²²¹

3.4.2 Minderjarigen

Minderjarig zijn in Ivoorkust personen die de 21-jarige leeftijd nog niet hebben bereikt. Voor personen in de leeftijd tussen 18 en 21 jaar geldt een beperkte vorm van handelingsbekwaamheid.²²² Onderscheid tussen kinderen geboren binnen een huwelijk en buitenechtelijke kinderen is in beginsel niet toegestaan. Bijna de helft van de Ivoriaanse bevolking is jonger dan 15 jaar.²²³

---

²²⁰ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

²²¹ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

²²² Zie Wet op de minderjarigheid (wet n°70-483 van 3 augustus 1970). Voor een (Duitstalige) kopie van deze wet zie Elfenbeinküste in Bergmann / Ferid, Internationales Ehe- und Kindschaftsrecht (losbladige editie).

²²³ SGVN, Report of the Secretary-General on children and armed conflict in Côte d'Ivoire, S/2006/835, 25 oktober 2006.

Kinderen kunnen in Ivoorkust slachtoffer worden van alle mensenrechtenschendingen waaraan ook volwassenen blootstaan. Voor meisjes geldt in het bijzonder dat zij slachtoffer kunnen worden van seksueel geweld, waaronder verkrachting.²²⁴

Onderwijs

Ivoorkust is op grond van artikel 28 van het Verdrag inzake de rechten van het kind, dat Ivoorkust in 1990 geratificeerd heeft, verplicht basisonderwijs gratis aan te bieden en een leerplicht in te stellen. Leerplichtig zijn in Ivoorkust alle kinderen die de 16-jarige leeftijd niet hebben bereikt.²²⁵ De leerplicht wordt over het algemeen niet nageleefd.²²⁶ Naar schatting verlaat circa 70% van de Ivoriaanse kinderen het onderwijs vóór hun dertiende verjaardag. Basisonderwijs voor kinderen jonger dan 13 jaar is – in ieder geval in de door zuidelijke gebieden van het land die onder de controle van de regering staan – kosteloos. Kinderen en/of hun ouders moeten echter zelf de kosten van schoolboeken en andere schoolmaterialen dragen.²²⁷

Kinderarbeid

De minimumleeftijd voor lichte arbeid in de landbouw is 12 jaar. Kinderen tussen de 12 en 14 moeten toestemming hebben van hun ouders om in de landbouw te werken, en mogen per dag niet langer werken dan vier en een half uur. De minimumleeftijd voor overige vormen van arbeid is 14 jaar. Kinderarbeid nam sinds het begin van de politieke crisis in 2002 toe en is nog steeds een probleem.²²⁸ Onder internationale druk is de Ivoriaanse regering in juni 2005 een campagne begonnen om kinderarbeid in de cacaosector te bestrijden.²²⁹ Over het algemeen wordt kinderarbeid – vooral op het platteland – in Ivoorkust niet als een probleem ervaren.²³⁰

---

²²⁴ SGVN, Report of the Secretary-General on children and armed conflict in Côte d'Ivoire, S/2006/835, 25 oktober 2006.

²²⁵ US Department of Labor / Bureau of International Labor Affairs, Côte d'Ivoire; zie <http://www.dol.gov/ilab> [laatst geraadpleegd op 4 november 2006]. Zie echter in deze context US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006 en US Department of State, Background Note: Cote d'Ivoire; zie <http://www.state.gov> [laatst geraadpleegd op 25 september 2006]. Volgens deze bronnen kent Ivoorkust geen leerplicht.

²²⁶ Volgens IRIN, Cote d'Ivoire: Boost for education in a divided country, 5 oktober 2006 gaat slechts circa 56% van alle kinderen in Ivoorkust naar school.

²²⁷ US Department of Labor / Bureau of International Labor Affairs, Côte d'Ivoire en US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

²²⁸ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

²²⁹ IRIN, Ending the worst forms of child labour on cocoa farms, 28 juni 2005.

²³⁰ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

Het ministerie van Arbeid hield toezicht op de minimumleeftijd van werknemers in de grote bedrijven in de formele sector, maar besteedde weinig aandacht aan de kleinere ondernemingen in de informele sector.²³¹ Het ministerie als zodanig is onder premier Banny opgeheven. Het is niet bekend onder welk ministerie dit onderwerp momenteel ressorteert.

Kinderhuwelijken

Huwelijksbevoegd zijn in Ivoorkust vrouwen die ouder zijn dan 18 jaar en mannen die ouder zijn dan 20 jaar, tenzij aan betrokkene door de *procureur* dispensatie is verleend. Voor personen van beide geslachten jonger dan 21 jaar geldt dat zij alleen met de toestemming van hun ouders een huwelijk kunnen sluiten. Het is in Ivoorkust wettelijk verboden en strafbaar om personen die de 18-jarig leeftijd nog niet hebben bereikt te bewegen of te dwingen tot het aangaan van een religieus huwelijk of een huwelijk volgens het gewoonterecht. In de praktijk komen (gedwongen) kinderhuwelijken in Ivoorkust niet zelden voor.²³²

Straatkinderen

Ivoorkust telt naar schatting circa 215.000 straatkinderen, van wie er circa 50.000 in Abidjan zouden verblijven. Er bestaat een samenwerkingsverband van niet-gouvernementele organisaties, dat kinderen huisvest in opleidingscentra, waar zij beroepsonderwijs krijgen.²³³

Kindsoldaten

Zowel de FN, met name in Korhogo, als milities aan regeringszijde, vooral in Guiglo, maken gebruik van kindsoldaten.²³⁴ UNICEF schat dat 5.000 kindsoldaten betrokken waren bij het conflict in Ivoorkust. Inmiddels zijn ongeveer 1900 van deze kindsoldaten gere-integreerd in de burgersamenleving. Het gevaar bestaat echter dat met het oplaaien van het geweld deze en andere kinderen (opnieuw) zullen worden gerekruteerd.²³⁵

---

²³¹ US Department of Labor / Bureau of International Labor Affairs, Côte d'Ivoire; zie <http://www.dol.gov/ilab> [laatst geraadpleegd op 4 november 2006].

²³² The Center for Reproductive Law and Policy / Groupe de recherche femmes et lois au Sénégal (GREFELS), Women of the World: Laws and Policies Affecting Their Reproductive Health, december 1999.

²³³ US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

²³⁴ SGVN, Report of the Secretary-General on children and armed conflict in Côte d'Ivoire, S/2006/835, 25 oktober 2006. Volgens SGVN bestaat momenteel geen tastbaar bewijs dat kindsoldaten bij de FANCI worden ingezet. Het gebruik van kindsoldaten vindt plaats door gewapende milities (met inbegrip van de met de regering sympathiserende milities).

²³⁵ UNICEF, Former child soldiers still at risk as instability continues in Côte d'Ivoire, 22 februari 2006; US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006; Human Rights Watch, World Report 2006, 18 januari 2006

De Ivoiriaanse autoriteiten verklaren zich bewust te zijn van de noodzaak de rekrutering van kinderen tegen te gaan en reeds gerekruteerde minderjarigen speciale begeleiding aan te bieden. Sinds september 2004 staat een Nationaal Programma ter Preventie, Demobilisatie en Re-integratie van kindsoldaten in de steigers. Concrete resultaten van dit programma zijn gering, mede in het licht van het uitblijven van de algemene ontwapening van strijders.

Eind 2005 maakten de FN een actieplan openbaar om het inzetten van kindsoldaten te beëindigen. In juli 2006 lieten de FN weten dat er binnen de gelederen van de FN in de regio's Bouaké en Katiola geen kindsoldaten meer waren. De FN zei tevens toe alle kindsoldaten binnen de FN over te dragen aan UNICEF.²³⁶ Er is geen informatie beschikbaar over de uitvoering van dit actieplan in de verslagperiode.

Save the Children tracht, in samenwerking met ONUCI, met onderwijsprojecten bij te dragen aan de maatschappelijke re-integratie van kinderen die geassocieerd waren met de strijdende partijen.²³⁷

3.4.3 Etnische groepen en minderheden

De bevolking van Ivoorkust is etnisch divers (zie ook paragraaf 2.1 van dit ambtsbericht). Wijken in de steden hebben een duidelijk etnisch karakter en de grote politieke partijen hebben, ondanks grondwettelijk verbod, aanwijsbare etnische en regionale bases. Huwelijken tussen leden van verschillende etnische groepen zijn – met name in de stedelijke gebieden – wel steeds gebruikelijker.²³⁸

Sociale discriminatie op grond van etnische afkomst komt tussen alle etnische groepen voor.²³⁹ Een deel van de mensenrechtenschendingen die in Ivoorkust

---

of Amnesty International, Côte d'Ivoire, Overview – Covering Events from January – December 2005, 2006.

²³⁶ SGVN, Report of the Secretary-General on children and armed conflict in Côte d'Ivoire, S/2006/835, 25 oktober 2006.

²³⁷ SGVN, Eighth report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2006/222, 11 april 2006.

²³⁸ Zie US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006.

²³⁹ Zie US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006. Human Rights Watch, Country on a precipice, mei 2005 karakteriseerde het politieke en sociale klimaat in Ivoorkust in mei 2005 als 'gekenmerkt door onverdraagzaamheid, xenofobie en wantrouwen'. Amnesty International, Côte d'Ivoire: Clashes between peacekeeping forces and civilians: lessons for the future, AFR 31/005/2006, 19 september 2006 spreekt van "klimaat van vijandigheid gevoegd door jarenlange

worden gepleegd, is dan ook etnisch gemotiveerd. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om moord, verkrachting of vernietiging en/of diefstal van goederen.²⁴⁰

In heel Ivoorkust, en met name in Duékoué, Guiglo en de Vertrouwenszone, is sprake van gespannen verhoudingen tussen leden van 'Ivorische' etnische groepen en leden van immigrantengemeenschappen.²⁴¹ De immigranten worden ervan beschuldigd samen te werken met de FN.

Sinds 2002 zijn vele immigranten van hun land verdreven door Ivorianen.²⁴²

Bij wegversperringen in regeringsgebied ondervinden noorderlingen en buitenlanders meer hinder dan leden van andere bevolkingsgroepen.²⁴³ Zij lopen ook een verhoogd risico om slachtoffer te worden van schendingen van mensenrechten.²⁴⁴ Voor sommige boeren van Burkinese afkomst is de afpersing bij de wegversperringen zodanig dat zij in feite hun dorpen niet meer kunnen verlaten.²⁴⁵

In september 2004 gaf president Gbagbo het startsein voor een *Comité d'écoute*, dat een gewillig oor wil bieden aan klachten van niet-Ivorische West-Afrikanen die in Ivoorkust verblijven.²⁴⁶ Er is geen informatie beschikbaar over het functioneren van dit comité tijdens de verslagperiode.

3.4.4 Homoseksuelen

In Ivoorkust is geen sprake van discriminerende wetgeving ten aanzien van homoseksuelen. Homoseksuele handelingen, zowel tussen mannen als tussen vrouwen, zijn strafbaar noch verboden.²⁴⁷ Ook met betrekking tot de leeftijd

---

xenofobische retoriek". Zie ook Amnesty International, Open Letter to the Members of the Peace and Security Council of the African Union Concerning the Situation in Côte d'Ivoire, AFR 31/007/2006, 11 oktober 2006.

²⁴⁰ SGVN, Sevent progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2006/2, 3 januari 2006.

²⁴¹ SGVN, Ninth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2006/532, 17 juli 2006.

²⁴² IRIN, Côte d'Ivoire: Profiting from war in the Wild West at the expense of immigrants, 2 november 2005 en Amnesty International, Côte d'Ivoire: threats hang heavy over the future, 26 oktober 2005.

²⁴³ IRIN, Côte d'Ivoire: Continued rights abuse could trigger more violence, 25 mei 2006.

²⁴⁴ Zie Human Rights Watch, World Report 2006, 18 januari 2006.

²⁴⁵ HRW, "Because they have the guns...", 24 mei 2006.

²⁴⁶ SGVN, Letter dated 20 september 2004 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council, S/2004/748, 20 september 2004.

²⁴⁷ ILGA, World Legal Survey: Ivory Coast (last updated 31/07/00); zie <http://www.ilga.info> [laatst geraadpleegd op 23 oktober 2006]. Zie in deze context ook informatie afkomstig van de Zuid-Afrikaanse homobelangenorganisatie *Behind the Mask*: <http://www.mask.org.za>

waarop seksuele handelingen niet langer strafbaar zijn (de zogenaamde *age of consent*) wordt geen onderscheid gemaakt tussen homoseksuele en heteroseksuele betrekkingen. Voor beide categorieën geldt de leeftijdsgrens van 15 jaar.²⁴⁸

Homoseksualiteit en uitingen van homoseksueel gedrag worden niet algemeen aanvaard in Ivoorkust.²⁴⁹ Geweld jegens homoseksuelen komt regelmatig voor.²⁵⁰

Voor zover dezerzijds bekend bestaat in Ivoorkust één organisatie die de belangen voor homoseksuelen behartigt, de *Arc-en-Ciel Plus*.²⁵¹ Deze organisatie ondervindt geen problemen van de zijde van de autoriteiten. In Abidjan bestaan verschillende horecagelegenheden gericht op het homoseksuele publiek.²⁵²

3.4.5 Dienstplichtigen²⁵³

Dienstplicht (*service national*) is formeel een burgerplicht voor iedere staatsburger vanaf 18 jaar en duurt maximaal achttien maanden. De dienstplicht is gelijk voor mannen en vrouwen en kent drie varianten:

- militaire dienstplicht, ingericht naar de behoeften van de nationale strijdkrachten;
- aangepaste militaire dienstplicht; en
- civiele dienstplicht.

Het is mogelijk om uitstel voor studie te verkrijgen tot de verzoeker de 30-jarige leeftijd heeft bereikt. Het is eveneens mogelijk om afgekeurd te worden op medische gronden.²⁵⁴

Al vóór de gebeurtenissen van september 2002 zagen de Ivoiriaanse autoriteiten af van het daadwerkelijk onder de wapenen brengen van dienstplichtigen, voornamelijk om financiële redenen.

[laatst geraadpleegd op 23 oktober 2006] en Jeune Afrique, Être gay en Afrique, 4-10 september 2005.

²⁴⁸ Zie <http://www.mask.org.za> [laatst geraadpleegd op 23 oktober 2006].

²⁴⁹ J. Bavier, Ivorian gay community fights for right to life and love, 3 september 2006. Dit artikel werd gepubliceerd op <http://www.globalgayz.com> [laatst geraadpleegd op 23 oktober 2006].

²⁵⁰ J. Bavier, Ivorian gay community fights for right to life and love, 3 september 2006.

²⁵¹ J. Bavier, Ivorian gay community fights for right to life and love, 3 september 2006. Zie in deze context ook ILGA, July 06 | N° 121.

²⁵² J. Bavier, Ivorian gay community fights for right to life and love, 3 september 2006 en Jeune Afrique, Être gay en Afrique, 4-10 september 2005.

²⁵³ Informatie in deze paragraaf is afkomstig van vorige ambtsberichten. Nieuwe informatie over dit onderwerp is niet beschikbaar.

²⁵⁴ Zie wet n° 95-695 van 7 september 1995 op de militaire dienst.

Desertie is strafbaar in Ivoorkust. De maximumstraffen variëren van drie maanden tot de doodstraf (zie artikel 443 en verder van het Wetboek van Strafrecht).²⁵⁵

---

²⁵⁵

Het is niet bekend of ook in geval van desertie het grondwettelijk verbod op doodstraf prevaleert.

4 Migratie

4.1 Migratiestromen

Vluchtelingen uit Ivoorkust

In Guinee bevinden zich circa 10.000 Ivoiriaanse vluchtelingen. Ook Liberia telt circa 10.000 gevluchte Ivorianen, van wie de meesten oorspronkelijk afkomstig zijn uit de districten Danane, Man en Toulepleu. Zij bevinden zich hoofdzakelijk in de provincies Nimba en Grand Gedeh.²⁵⁶ De vluchtelingen die nog in Liberia verblijven, vinden veelal opvang bij de lokale bevolking. Ook bevinden zich in het oosten van Liberia twee door UNHCR opgerichte kampen voor Ivoiriaanse vluchtelingen, te weten in Harper en Saclepea.²⁵⁷

Sinds het begin van het conflict in Ivoorkust in september 2002 zijn volgens gegevens van de VN circa 500.000 immigranten die in Ivoorkust verbleven teruggekeerd en/of gevlucht naar Burkina Faso, Mali en Guinee.²⁵⁸

Vluchtelingen in Ivoorkust

Medio 2006 bevonden zich circa 38.000 Liberiaanse vluchtelingen in Ivoorkust.²⁵⁹ Het aantal Liberiaanse vluchtelingen in Ivoorkust is met tienduizenden afgenomen sinds de situatie in dat land verbeterde en er in oktober 2004 een UNHCR repatriëringsprogramma van start ging. Ook vanwege het voortdurende geweld in het westen van Ivoorkust, waar de meeste Liberianen zich bevinden,²⁶⁰ kiezen steeds meer Liberianen voor terugkeer naar hun vaderland.²⁶¹ Bovendien is UNHCR in februari 2006 begonnen met de actieve promotie van vrijwillige terugkeer naar Liberia. In september 2006 is UNHCR tevens begonnen met

---

²⁵⁶ UNHCR, Global Appeal 2006, december 2005 en UNHCR, Liberia: 2006 Strategies and Programmes, februari 2006.

²⁵⁷ UNCHR, Ivorian refugees find novel ways to survive and thrive in Liberia, 18 augustus 2005.

²⁵⁸ IRIN, Life on the run for Ivorian IDPs, 18 februari 2005.

²⁵⁹ UNHCR, UNHCR closes a transit centre for Liberian refugees in Côte d'Ivoire, 7 juli 2006; IRIN, Mediators urge action as aid workers focus on troubled west, 21 april 2006 en UNHCR, First repatriation of Liberians from opposition-held northern Côte d'Ivoire, 15 september 2006. UNHCR hoopt dat vóór het eind van 2006 velen van hen terug zou keren naar Liberia; zie UNHCR, Global Appeal 2006, december 2005. Daarnaast verblijven in Ivoorkust circa 2.000 vluchtelingen uit onder andere Congo (Brazzaville), Democratische Republiek Congo (DRC), Rwanda, Burundi en Centraal-Afrikaanse Republiek; zie UNHCR, Global Appeal 2006, december 2005.

²⁶⁰ In de regio's Tabou en San Pédro in West-Ivoorkust verblijven ongeveer 25.000 Liberianen; zie UNHCR, UNHCR closes a transit centre for Liberian refugees in Côte d'Ivoire, 7 juli 2006.

²⁶¹ UNHCR, Cote d'Ivoire: Returns of Liberians on the increase, 19 juli 2005; UNHCR, More Liberians returning from western Cote d'Ivoire, reports UNHCR, 19 juli 2005 of IRIN, Insecurity in west accelerates return home of Liberian refugees, 20 juli 2005.

actieve ondersteuning van terugkeer van Liberianen vanuit de door de FN gecontroleerde gebieden.²⁶² Aanleiding voor het besluit zijn de positieve ontwikkelingen in Liberia, met name op het gebied van ontwapening, veiligheid en mensenrechten. Ook de verkiezing van Johnson-Sirleaf tot president van Liberia werd als een positieve ontwikkeling ervaren.²⁶³ De actieve promotie van vrijwillige terugkeer van Liberiaanse vluchtelingen is een hoofdonderdeel van het programma van UNHCR in Ivoorkust voor 2006.²⁶⁴ In het kader van terugkeer naar Liberia heeft UNHCR in juli 2006 het transitcentrum in Tabou, waar 2600 vluchtelingen verbleven, gesloten.²⁶⁵

De betrekkingen tussen de Liberiaanse vluchtelingen en de lokale gemeenschappen, die in het verleden slecht waren – vaak in verband met al dan niet vermeende betrokkenheid van Liberianen bij het Ivoriaanse conflict – zijn bijna overal verbeterd na informatiecampagnes van UNHCR in 2003. Niettemin worden Liberiaanse vluchtelingen, wanneer er gevochten wordt in Ivoorkust, vaak nog vijandig behandeld door de Ivoriaanse bevolking.²⁶⁶ Om onduidelijkheid over de identiteit van de vluchtelingen, en daarmee beschuldigingen van gewapende activiteiten, te voorkomen, tracht UNHCR om de overgebleven vluchtelingen opnieuw te registreren en van nieuwe documenten te voorzien.²⁶⁷ Onderdeel van de UNHCR-aanwezigheid in Ivoorkust voor 2006 is het vergroten van sociale cohesie tussen vluchtelingen en de plaatselijke gemeenschap, met name in het westen van het land waar de meeste vluchtelingen zich bevinden.²⁶⁸

UNHCR geeft aan dat de fragiele veiligheidssituatie in de noordelijke delen van het land die zich onder controle van FN bevinden, evenals in het westen van Ivoorkust een belemmering vormt voor adequate hulpverlening aan vluchtelingen in deze gebieden.²⁶⁹

---

²⁶² UNHCR, First repatriation of Liberians from opposition-held northern Côte d'Ivoire, 15 september 2006. Tot september 2006 beperkte de ondersteuning van UNHCR zich tot de gebieden in het zuiden van Ivoorkust, die onder de controle van de regering staan.

²⁶³ UNHCR, Global Appeal 2006, december 2005 en UNHCR, UNHCR to promote voluntary repatriation following positive changes, 17 februari 2006.

²⁶⁴ UNHCR, Global Appeal 2006, december 2005.

²⁶⁵ Voor de Liberianen uit het gesloten transitcentrum die wilden blijven, werd in samenwerking met de lokale autoriteiten een verblijfplaats gevonden in Tabou en omliggende dorpen; zie UNHCR, UNHCR closes a transit centre for Liberian refugees in Côte d'Ivoire, 7 juli 2006.

²⁶⁶ Human Rights Watch, Country on a precipice, mei 2005.

²⁶⁷ IRIN, Tensions in Côte d'Ivoire affect UNHCR refugee registration, 3 maart 2005.

²⁶⁸ UNHCR, Global Appeal 2006, december 2005.

²⁶⁹ UNHCR, Global Appeal 2006, december 2005.

4.2 Opvang van ontheemden en terugkerenden

ONUCI ging in april 2006 uit van tussen de 800.000 en 1,5 miljoen binnenlands ontheemden in Ivoorkust, van wie de helft zich onder erbarmelijke omstandigheden in Abidjan bevindt.²⁷⁰ Deze uiteenlopende schattingen zijn waarschijnlijk te wijten aan het feit dat de meeste ontheemden niet in opvangkampen wonen, maar onderdak vinden bij familie of kennissen. Hulporganisaties trachten de ontheemden te registreren, zodat beter kan worden ingespeeld op de behoefte aan hulpverlening.²⁷¹ De meeste ontheemden zijn afkomstig uit het noorden van het land. Bijna 40% van de Ivoriaanse ontheemden is jonger dan 15 jaar.²⁷²

In het westen en zuidwesten van het land blijft de situatie voor ontheemden zorgwekkend. Zij worden regelmatig aangevallen en staan constant bloot aan agressie. Velen zijn het slachtoffer van seksueel geweld en worden uitgebuit. De weinig hulpprojecten, die in deze regio's worden uitgevoerd, komen veelal alleen ten goede aan vluchtelingen.

In april 2006 bracht de Speciale Vertegenwoordiger van de VN Secretaris-Generaal voor de Mensenrechten van Ontheemden, Walter Kälin, een bezoek aan Ivoorkust.²⁷³ De Speciale Vertegenwoordiger verwachtte dat de situatie van de ontheemden in Ivoorkust in de daarop volgende maanden gestaag zou verslechteren, vanwege geldgebrek en de administratieve beperkingen waaraan ontheemden zijn onderworpen. Zo kunnen zij zonder geldige papieren geen onderwijs volgen. De Speciale Vertegenwoordiger concludeerde dat er een meer systematisch beleid dient te worden ontwikkeld voor de opvang van ontheemden in Ivoorkust.²⁷⁴

4.3 Opvang in de regio

Er is geen sprake van noemenswaardige geformaliseerde opvang in de regio.

---

²⁷⁰ UN News Centre, [UN advocate for the rights of displaced persons visits Côte d'Ivoire](#), 18 april 2006. Internal Displacement Monitoring Centre, [Côte d'Ivoire](#), juli 2006 schat het aantal ontheemden op circa 750.000 personen.

²⁷¹ Norwegian Refugee Council, [Internal displacement in Côte d'Ivoire: a protection crisis](#), 7 november 2005.

²⁷² IRIN, [Life on the run for Ivorian IDPs](#), 18 februari 2005.

²⁷³ UN News Centre, [UN advocate for the rights of displaced persons visits Côte d'Ivoire](#), 18 april 2006.

²⁷⁴ UN News Centre, [Despite progress in Côte d'Ivoire, UN Council voices grave concern over delays](#), 27 april 2006.

4.4 Activiteiten van internationale organisaties

Een groot aantal internationale organisaties, waaronder VN organisaties zoals UNHCR, WFP, UNICEF, WHO of FAO is actief in Ivoorkust. Daarnaast zijn onder andere de volgende internationale en niet-gouvernementele organisatie actief: ICRC, Artsen zonder Grenzen, CARE International, Save the Children en Caritas.

4.5 Beleid van andere Europese landen

Verenigd Koninkrijk

Alle asielverzoeken van personen afkomstig uit Ivoorkust worden in het Verenigd Koninkrijk op individuele basis beoordeeld. De Britse autoriteiten voeren geen bijzonder beleid ten aanzien van Ivoriaanse asielzoekers. (Gedwongen) terugkeer van personen afkomstig uit Ivoorkust wordt mogelijk geacht en vindt daadwerkelijk plaats.²⁷⁵

4.6 Standpunten van UNHCR

UNHCR is – kort weergegeven – van mening dat aan personen afkomstig uit Ivoorkust die op grond van het Vluchtelingenverdrag niet in aanmerking komen voor de status van vluchteling niettemin een andere vorm van internationale bescherming dient te worden verleend. De organisatie stelt dat de situatie in het hele land zodanig slecht is dat er voorsnog in het geheel afgezien moet worden van gedwongen terugkeer naar Ivoorkust.²⁷⁶

---

²⁷⁵ Informatie verstrekt door de Britse autoriteiten op 12 september 2006. De migratiedienst van het Verenigd Koninkrijk heeft deze informatie verstrekt in de wetenschap dat zij openbaar zou worden gemaakt.

²⁷⁶ Zie UNHCR, Update on International Protection Needs of Asylum-Seekers from Côte d'Ivoire, oktober 2006.

5 Samenvatting

De ontwikkelingen in Ivoorkust stonden in de verslagperiode in het teken van een onoverkomelijke politieke patstelling veroorzaakt door moedwillige tegenwerking van alle bij het vredesproces betrokken partijen. Met betrekking tot zowel de (voorgenomen) verkiezingen als ontwapening – door de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties als de twee belangrijkste pijlers in het Ivoriaanse vredesproces genoemd – werd in de verslagperiode geen voortgang geboekt. De verkiezingen werden wederom uitgesteld en de ontwapening werd voor onbepaalde tijd opgeschort.

In augustus en september 2006 reageerden Ivoorkust en de wereld geschokt op het dumpen van giftige afvalstoffen in het land. Het dumpingschandaal leidde tot een kleine politieke crisis in de vorm van een kortstondige demissie van het voltallige Ivoriaanse kabinet.

De veiligheidssituatie in Ivoorkust blijft onvoorspelbaar en breekbaar en het risico op gewelddadige onregelmatigheden is nog steeds aanzienlijk. Alle factoren die in bijvoorbeeld 2004 en begin 2006 tot uitbarsting van geweld leidden, zijn onverminderd aanwezig. Het vredesproces – met inbegrip van onder andere demilitarisatie en ontwapening – heeft tot op heden geen resultaten opgeleverd. De algemene veiligheidssituatie wordt daarnaast in bepalende mate gekenmerkt door stijging van (zeer) gewelddadige criminaliteit, banditisme en het heersende klimaat van straffeloosheid en voortdurende schendingen van mensenrechten door alle bij het conflict betrokken partijen. De mensenrechtenorganisatie *Human Rights Watch* kenmerkt de situatie in Ivoorkust als een situatie van ‘oorlog noch vrede’. Dit alles betekent in de praktijk dat de veiligheid van burgers niet is gegarandeerd.

In Ivoorkust bestaan geen effectieve instrumenten van toezicht op de naleving van mensenrechten op nationaal niveau. Internationaal toezicht is zeer beperkt en vindt doorgaans plaats in het kader van de periodieke rapportage van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties. Ten algemene kan worden gesteld dat alle bij het conflict betrokken Ivoriaanse partijen zich schuldig maken aan (ernstige) schendingen van mensenrechten, zoals wederrechtelijke vrijheidsberoving, mishandeling en foltering, verkrachting, ontvoering en moord. Dergelijke schendingen worden in Ivoorkust doorgaans niet structureel of effectief onderzocht, bestraft en voorkomen.

In Ivoorkust bevinden zich circa 38.000 duizend Liberiaanse vluchtelingen. Er zijn tussen 800.000 en 1,5 miljoen ontheemden in het land.

UNHCR is van mening dat aan personen afkomstig uit Ivoorkust die op grond van het Vluchtelingenverdrag niet in aanmerking komen voor de status van vluchteling niettemin een andere vorm van internationale bescherming dient te worden verleend. De organisatie stelt dat de situatie in het hele land zodanig slecht is dat er vooralsnog in het geheel afgezien moet worden van gedwongen terugkeer naar Ivoorkust.

Bijlage(n)

I Lijst van gebruikte afkortingen

AFP	Agence France-Presse
AGEECI	Association générale des étudiants et élèves de Côte d'Ivoire
AIDS	acquired immunodeficiency syndrome
ANP	Algemeen Nederlands Persbureau
AP	Associated Press
ASR	Agence de la stratégie en du renseignement
BBC	British Broadcasting Corporation
BNP	bruto nationaal product
CECOS	Centre de commandement des opérations de sécurité
CFA	Communauté Financière Africaine
DRC	Democratische Republiek Congo
DST	Direction de la surveillance du territoire
ECOWAS	Economic Community of West African States
EUR	Euro
e.v.	en verder
FAFN	Forces armées des Forces nouvelles
FANCI	Forces armées nationales de Côte d'Ivoire
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations
FDS	Forces de défense en de sécurité de Côte d'Ivoire

FESCI	Fédération estudiantine et scolaire de Côte d'Ivoire
FN	Forces nouvelles
FPI	Front populaire ivoirien
GSPR	Groupe de sécurité présidentielle
Gw	Grondwet (van Ivoorkust)
HIV	human immunodeficiency virus
ICRC	International Committee of the Red Cross
IDP	Internally Displaced Person (binnenlands ontheemde)
IMF	Internationaal Monetair Fonds
ILGA	International Lesbian and Gay Association
IRIN	Integrated Regional Information Networks
MJP	Mouvement pour la justice et la paix
MPCI	Mouvement patriotique de Côte d'Ivoire
MPIGO	Mouvement populaire ivoirien du Grand Ouest
n°	nummer
N°	nummer
O.N.I.	Office nationale d'identification
ONUCI	Opération des Nations Unies en Côte d'Ivoire
PDCI	Parti démocratique de Côte d'Ivoire
PNDDR	Programme national de désarmement, démobilisation et réinsertion
RDR	Rassablement des républicains

SGVN	Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties
UNAIDS	Joint United Nations Programme on HIV/AIDS
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
UNICEF	United Nations Children's Fund
UNOCI	United Nations Operation in Côte d'Ivoire
US	United States (of America)
VN	Verenigde Naties
WFP	United Nations Food Programme
WHO	World Health Organization
XOF	franc de la Communauté Financière Africaine

II Lijst van geraadpleegde bronnen

Afrikaanse Unie, Communiqué of the 64th meeting of the Peace and Security Council, PSC/AHG/Comm(LXIV) Rev.1, 17 oktober 2006;

Amnesty International, Côte d'Ivoire/Fear of torture or ill-treatment/incommunicado detention, 6 april 2005;

Amnesty International, Côte d'Ivoire: threats hang heavy over the future, 26 oktober 2005;

Amnesty International, Côte d'Ivoire, Overview – Covering Events from January – December 2005, 2006;

Amnesty International, Côte d'Ivoire: journalists threatened with death and rape in full view of the Ivorian security forces, AFR 31/001/2006, 19 januari 2006;

Amnesty International, Côte d'Ivoire; Provide protection to journalists!, AFR 31/002/2006, 31 januari 2006;

Amnesty International, Côte d'Ivoire; Clashes between peacekeeping forces and civilians: lessons for the future, AFR 31/005/2006, 19 september 2006;

Amnesty International, Open Letter to the Members of the Peace and Security Council of the African Union Concerning the Situation in Côte d'Ivoire, AFR 31/007/2006, 11 oktober 2006;

Bavier J., Ivorian gay community fights for right to life and love, 3 september 2006;

Bergmann / Ferid, Internationales Ehe- und Kindschaftsrecht (losbladige editie);

Central Intelligence Agency, The World Fact Book, (last updated on 19 September 2006);

Coalition to Stop the Use of Child Soldiers, Child Soldier Use 2003;

Economist Intelligence Unit, Country Report Côte d'Ivoire, juni 2005;

Economist Intelligence Unit, Country report Côte d'Ivoire, december 2005;

Economist Intelligence Unit, Country Report Côte d'Ivoire, maart 2006;

- Economist Intelligence Unit, Country Report, Côte d'Ivoire, juni 2006;
- Economist Intelligence Unit, Country Report, Côte d'Ivoire, juli 2006;
- Economist Intelligence Unit, Country Report, Côte d'Ivoire, augustus 2006;
- Economist Intelligence Unit, Country Report, Côte d'Ivoire, september 2006;
- Economist Intelligence Unit, Country Report, Côte d'Ivoire, oktober 2006;
- Freedom House, Freedom in the World – Cote d'Ivoire (2006);
- Green K., Dyula in: Muslim Peoples. A World Ethnographic Survey, (R.V. Weeks ed.), 1984;
- Human Rights Watch, Country on a precipice, mei 2005;
- Human Rights Watch, Côte d'Ivoire: ex-child soldiers recruited for war, 31 maart 2005;
- Human Rights Watch, Youth, poverty and blood, maart 2005;
- Human Rights Watch, Côte d'Ivoire: The human rights cost of the political impasse, 21 december 2005;
- Human Rights Watch, World Report 2006, 18 januari 2006;
- Human Rights Watch, "Because they have the guns, ...", 24 mei 2006;
- ILGA, July 06 | N° 121;
- Internal Displacement Monitoring Centre, Côte d'Ivoire, juli 2006;
- International Crisis Group, Côte d'Ivoire: no peace in sight, 12 juli 2004;
- International Crisis Gropu, Côte d'Ivoire : la paix comme option, Rapport Afrique N°109, 17 mei 2006;
- International Crisis Group, Côte d'Ivoire : augmenter la pression, Briefing Afrique N°40, 7 september 2006;

Ministère de la Défense, Côte d'Ivoire : mission et articulation des forces / Opération Licorne;

Ministère de la Défense, Côte d'Ivoire : l'ONUCI a un nouveau chef, 1 september 2006;

Norwegian Refugee Council, Internal displacement in Côte d'Ivoire: a protection crisis, 7 november 2005;

Reporters sans frontières, Côte d'Ivoire – Rapport annuel 2006, 3 mei 2006;

SGVN, Letter dated 20 september 2004 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council, S/2004/748, 20 september 2004;

SGVN, Tenth progress report of the Secretary-General on the United Nations Mission in Liberia, S/2006/159, 14 maart 2006;

SGVN, Report of the Secretary-General on the United Nations mission in Côte d'Ivoire submitted pursuant to Security Council resolution 1514 (2003) of 13 November 2003, S/2004/3, 6 januari 2003 ;

SGVN, First report of the Secretary-General on the United Nations Mission in Côte d'Ivoire, S/2003/801, 8 augustus 2003;

SGVN, Second report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2004/697, 27 augustus 2004;

SGVN, Fifth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2005/398, 17 juni 2005;

SGVN, Seventh progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2006/2, 3 januari 2006;

SGVN, Eighth report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2006/222, 11 april 2006;

SGVN, Ninth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2006/532/ 17 juli 2006;

SGVN, Tenth progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2006/821, 17 oktober 2006;

SGVN, Eleventh progress report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Côte d'Ivoire, S/2006/939, 4 december 2006;

SGVN, Report of the Secretary-General on children and armed conflict in Côte d'Ivoire, S/2006/835, 25 oktober 2006;

The Center for Reproductive Law and Policy / Groupe de recherche femmes et lois au Sénégal (GREFELS), Women of the World: Laws and Policies Affecting Their Reproductive Lives, december 1999;

UNAIDS, 2006 Report on the global AIDS epidemic – Côte d'Ivoire, 30 mei 2006;

UNDP, Horizontal Inequalities and Violent Conflict. Côte d'Ivoire Country Paper, 2005;

UNDP, Human Development Report 2005, 2006;

UNCHR, Ivorian refugees find novel ways to survive and thrive in Liberia, 18 augustus 2005;

UNHCR, Cote d'Ivoire: Returns of Liberians on the increase, 19 juli 2005

UNHCR, More Liberians returning from western Cote d'Ivoire, reports UNHCR, 19 juli 2005;

UNHCR, Global Appeal 2006, december 2005;

UNHCR, Liberia: 2006 Strategies and Programmes, februari 2006;

UNHCR, UNHCR to promote voluntary repatriation following positive changes, 17 februari 2006;

UNHCR, UNHCR closes a transit centre for Liberian refugees in Côte d'Ivoire, 7 juli 2006;

UNHCR, First repatriation of Liberians from opposition-held northern Côte d'Ivoire, 15 september 2006;

UNHCR, Update on International Protection Needs of Asylum-Seekers from Côte d'Ivoire, oktober 2006;

UNICEF, Cote d'Ivoire; FGM/C Country Profile, november 2005;

UNICEF, Former child soldiers still at risk as instability continues in Côte d'Ivoire, 22 februari 2006;

US Department of Labour, Côte d'Ivoire;

US Department of State, Cote d'Ivoire: Report on Female Genital Mutilation (FGM) or Female Genital Cutting (FGC), 1 juni 2001;

US Department of State, Cote d'Ivoire, Country Reports on Human Rights Practices – 2005, 8 maart 2006;

US Department of State, Cote d'Ivoire, International Religious Freedom Report 2006, 15 september 2006;

VN Veiligheidsraad, Letter dated 12 July 2006 addressed to the President of the Security Council by the Secretary-General, S/2006/516, 12 juli 2006;

VN Veiligheidsraad, Letter dated 30 August 2006 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council, S/2006/715, 6 september 2006;

VN Veiligheidsraad, Letter dated 6 September 2006 from the President of the Security Council addressed to the Secretary-General, S/2006/716, 6 september 2006;

VN Veiligheidsraad, Letter dated 13 September 2006 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council, S/2006/738, 13 september 2006;

VN Veiligheidsraad, Letter dated 20 September 2006 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council, S/2006/755, 21 september 2006;

VN Veiligheidsraad, Letter dated 16 October 2006 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council, S/2006/820, 17 oktober 2006;

Resolutie 1643 (2005) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1643 (2005), 15 december 2005;

Resolutie 1652 (2006) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1652 (2006), 24 januari 2006;

Resolutie 1657 (2006) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1657 (2006), 6 februari 2006;

Resolutie 1667 (2006) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1667, 31 maart 2006;

Resolutie 1682 (2006) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1682 (2006), 2 juni 2006;

Resolutie 1708 (2006) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1708 (2006), 14 september 2006;

Resolutie 1721 (2006) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1721 (2006), 1 november 2006;

Resolutie 1726 (2006) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1726 (2006), 15 december 2006;

Resolutie 1727 (2006) van de VN Veiligheidsraad, S/RES/1727 (2006), 15 december 2006;

Statement by the President of the Security Council, S/PRST/2004/42, 6 november 2004;

persberichten

Voor dit ambtsbericht is gebruik gemaakt van relevante artikelen en nieuwsberichten die (in de verslagperiode) zijn gepubliceerd. De in het ambtsbericht genoemde bronverwijzingen zullen hier niet worden herhaald.

In het bijzonder is gebruik gemaakt van de volgende persoverzichten en –agentschappen:

Agence France-Presse (<http://www.afp.com>)

Africa Confidential (<http://www.africa-confidential.com>)

allAfrica.com (<http://allafrica.com>)

ANP (<http://www.anp.nl>)

AP (<http://www.ap.org>)

BBC News (<http://www.bbc.co.uk>)

De Telegraaf (<http://www.telegraaf.nl>)

Fraternité Matin (<http://www.fratmat.info>)

Integrated Regional Information Networks (<http://www.irinnews.org>)

Jeune Afrique

La Libération (<http://www.liberation.fr>)
Le Figaro (<http://www.lefigaro.fr>)
Le Monde (<http://www.lemonde.fr>)
Le Patriote (<http://www.lepatriote.net>)
NRC Handelsblad
Reporters sans frontières (<http://www.rsf.org>)
Reuters (<http://www.reuters.com>)
The Economist
UN News Centre (<http://www.un.org>)
Xinhua News Agency (<http://www.xinhua.org>)

websites

<http://allafrica.com>

<http://www.afp.com>

<http://www.africa-confidential.com>

<http://www.amnesty.org>

<http://www.anp.nl>

<http://www.ap.org>

<http://www.bbc.co.uk>

<http://www.cia.gov>

<http://www.crisisgroup.org>

<http://www.defense.gouv.fr>

<http://www.dol.gov>

<http://www.ecoi.net>

<http://www.ecowas.int>

<http://www.ethnologue.com>

<http://www.fao.org>

<http://www.fratmat.info>

<http://www.lefigaro.fr>

<http://www.globalgayz.com>

<http://www.hrw.org>

<http://www.icc-cpi.int>

<http://www.icrc.org>

<http://www.ilga.info>

<http://www.internal-displacement.org>

<http://www.irinnews.org>

<http://www.kennisbanknationaliteitswetgeving.nl>

<http://www.liberation.fr>

<http://www.lemonde.fr>

<http://www.lepatriote.net>

<http://www.mask.org.za>

<http://www.onuci.org>

<http://www.reuters.org>

<http://www.rsf.org>

<http://www.state.gov>

<http://www.telegraaf.nl>

<http://www.un.org>

<http://www.undp.org>

<http://www.unhcr.org>

<http://www.unicef.org>

<http://www.who.int>

<http://www.xe.com>

<http://www.xinhua.org>

III Kaart van Ivoorkust

